

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő :

Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Tizenötödik évfolyam.

VIII. füzet.

Augusztus 1876.

Előfizetési díj egy évre : azok számára kik az „Országos Erdészeti-Egyesületnek” nem tagjai 8 frt; tagok számára az évi 5 frt alapítványi kamat, vagy érdíj beküldése mellett csak 3 frt.

*Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapestben, a várban, Disz-tér 12. sz. a. I. em.
A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.*

Miért korhadnak oly gyakran és gyorsan a fővárosi ujabb épületek padló- és menyezetgerendái ?

Olvasván azon hirdetést, hogy a Haas-palota korhadásnak indult, és lehordott gerendái közszemlére az utcára fognak kiállíttatni, nem sajnáltam a fáradságot, hogy ezen gerendákat megsemléljem.

Figyelmes vizsgálat után úgy itten, valamint újabb időben ugyancsak korhadás miatt kicserélt és általam megsemlélt más padlógerendákon is egy, egészen azonos, s bárki által első pillanatra tisztán felismerhető jelenséget vettem észre.

Ezen jelenség abban áll, hogy a szóban forgó gerendák mindig csak befalazott végeiken és felső, a tetőzet felé fordult oldalukon korhadtak, s alsó felükön sohasem.

Ezen jelenség oka nem lehet más, mint :

1. A nedvesség, melynek vagy a fában, vagy a falban, vagy végül a gerendázat födésére használt törmelékben

kellett lennie, de lehetett ezen tárgyak közül kettőben, vagy mindháromban is.

2. Azon körülmény, hogy a nedvesség egyfelől a menyezet burkolata, másfelől pedig a fölüli emelet padlózata s illetőleg a padlás téglaburkolata közé ugyszólván hermetice be van zárva, s ennélfogva nem képes szabadulni és a nedves réteg kiszáradni.

3. A hőmérsékbeli különbség, mely a szobák menyezetén és padlóján, illetőleg a falakban és padláson uralg.

Mielőtt az ezen okok folytán természetszerűen bekövetkező korhadási folyamat tüzetesebb megvizsgálásába bocsátkoznám, a felhozott három tényezőt kell egészen röviden közelebbről megvilágítanom.

Nedvesség hiányában a fa nem indulhat korhadásnak; ennélfogva mindenütt, a hol korhadt padlógerendák találatnak, okvetlenül kell, hogy nedvesség lett légyen.

Hogy miként jutott a nedvesség a padlózat belsejébe, ezt utólag határozottan kideríteni nem lehet; e felől csak az építésnél foglalkozott egyének és az építkezési jegyzőkönyv nyújthatnának közelebbi felvilágosítást, de mivel ilyen esetekben az építő személyzet is mulasztás hibája alá esik, ez mindent el fog követni, hogy a reá róható hibákat palástolja, s a korhadás okaiul olyan körülményeket igyekszik keresni és felhozni, melyek őt a felelőség alól kimentik, (ilyen pl. az, hogy a fa nyáron döntetett). Ezen okból az építészek és építési vállalkozók e részbeni véleménye és igazolása mérvadónak nem tekinthető, s a korhadás valódi okát elfogulatlanul azon körülményekben kell keresnünk, melyek idevágólag fenforognak s általában ismereteseek.

Azon lúcz- és jegenyefenyő tutajfák, melyekből az itteni építkezéseknél felhasználni szokott padlógerendák készítettnek, mondhatni kivétel nélkül a Dunán szállíttatnak idáig, s itten

közönségesen addig maradnak a vizen fekve, míg azok felhasználása bekövetkezik, s a maradék csak őszkor kerül szárazra. Ha tehát a padlógerendák közvetlenül a vízből kihuzott tutajokból metszetnek, s mielőtt kellőleg kiszáradtak volna, beépíttetnek, világos, hogy a nedvesség részben vagy egészben már a fával a padlózatba jut.

Gyakran felrakatnak a padlógerendák, még mielőtt az épület be volna fedve; ha ekkor aztán esős idő áll be, a nedvesség a fa repedékeibe, a gerendák közé s a gerendavégek és fal közötti üregekbe behatol, s ily módon az előbb egészen száraz gerendák is megnedvesednek.

Miután újabb időben úgy az épülettulajdonosok, valamint az építési vállalkozók nyakrafőre igyekeznek az új épületeket mielőbb elkészíteni, a gerendák felrakásával nem várják be a falak kiszáradását; a falban lévő nedvességet az azon fekvő gerendavégek nedvszívó (hygroscopicus) tulajdonságuknál fogva magukba veszik.

A nedvességnek nem csekély mennyisége jut a padlózatba a gerendázat feltöltésére használt törmelékekkel is. Hely szűke miatt ugyanis ezen törmeléket rendszeren a legalsó helyiségekben, pl. a pinczékben halmozzák fel, a hol ez földnedvességet és egyéb beszivárgó nyirkot vesz magába. Innen gyakran őszi esős napokon, vagy télen hordják fel. Ennélfogva ugyszólván ki sem lehet kerülni, hogy a törmelékekkel több-kevesebb nedvesség a padlózatba, s így a gerendákhoz ne jusson.

Ha mindezen körülményeket s e mellett a fővárosi építkezési viszonyokat fontolóra vesszük, ki kell mondanunk, mikép alig fordul elő olyan eset, hogy teljesen száraz padlózat állítassék elő. Ezt tudva, aziránt kellene gondoskodni, hogy a nedvesség kiszabadulhasson, s illetőleg az említett nedves anyagok mihamarább ismét kiszáradhassanak. E helyett azonban a menyezet-vakolat, a padló deszkázata és a padlás

téglaburkolata oly rohamos gyorsasággal állittatik helyre, a mint csak lehet, s ezzel a nedvesség a padozatba záratik. Ha a nedvesség kiszállhatna, akkor a padozatgerendák nem korhadnának meg.

Egy további tényező, mely a padozatgerendák korhadását gyorsítja : a meleg. Az alig kész s még nedves lakások azonnal kiadatnak. Ezeket természetesen erősebben kell fűteni, mint a régi száraz lakásokat; ennek következménye, hogy a padozatgerendák a magas hőfok hatása alatt igen gyorsan, néha már az első tél folytán elkorhadnak.

A korhadás folyamában tapasztalható a kezdetben már említett azon jelenség, hogy a padozatgerendák rendszerint csak két végükön és felső oldalukon, alsó részeikben pedig sohasem korhadtak, következésképp magyarázható :

A padozatba bezárt nedvességet a fűtött szoba menyezeten uralgó meleg a padozat alsó rétegeiből a gerendák felső részeibe szorítja; ez alatt a víznek egy része egyszersmind gőzzé változik, s mint ilyen emelkedik a fölüli emelet talajpadozatáig s illetőleg a padlás burkolatáig, a hol az ott uralgó csekélyebb hőmérsék mellett megsűrűdve, mint víz csapódik le ismét. A nedvesség egy részének ezen gőzzé változása és ismét megsűrűdése, önként érthetőleg mindannyiszor ismétlődik, valahányszor a szoba hőmérséke jelentékenyebb mérvű emelkedést vagy csökkenést szenved, rendszerint tehát minden 24 órában egyszer. Ugyanezen folyamat megy végbe a padozat azon részeiben is, melyekkel az a külső falakra támaszkodik. A nedvesség és meleg állandó befolyásának kitéve pedig még a legjobb fa sem képes a kórhadásnak ellentállani, s csak azon részeiben marad ép, honnan a meleg a nedvességet elűzte és állandóan távol tartja, nevezetesen tehát az alsó a szoba menyezete felé fordult, s az ott uralgó nagyobb melegtől csupán a menyezet vékony vakolata által elválasztott részekben.

Az itt felfejtett jelenségekre támaszkodva, legkisebb tartózkodás nélkül, teljes határozottsággal állithatom, hogy a padolatgerendák korhadását kizárólag a nedvesség és a magas hőmérsék idézi elő, s hogy az építési vállalkozók és építészek által saját hibájuk palástolására felhozott, s épen úgy némely fakereskedők által saját előnyükre terjesztett, és sokak részéről, fájdalom, minden bizonyító vizsgálat nélkül elfogadott azon nézet, hogy a padozatgerendák korhadása a fa rossz minőségének tudható be, határozottan téves.

Ha a fa minősége volna hibáztatható, akkor a padozatgerendáknak alsó felükön is megkellene korhadniok, s épen úgy megkellene korhadniok ugyanazon idő alatt a szarufáknak és egyéb, ugyanazon fából készült s szabadon fekvő, nem valamely nedves helyre zárt vagy nyirkos falra támasztott gerendáknak is, a mi azonban tudvalevőleg nem történik.

Azok, a kik azt állítják, hogy a padozatgerendák újabb időben azért korhadnak oly gyakran, mivel az erre felhasznált fa igen termékeny talajon nőtt, s ennél fogva durva és laza szerkezetű, vagy pedig azért, mivel a fa nem télen, hanem a nedvkeringés idejében döntetett, s a mellett helytelenül kezelve bocsáttatott vízre, egyszerűen, hogy a fa rossz minőségű volt, — nem gondolják meg, hogy Budapestnek úgy régebbi, valamint minden újabb házaira, kevés kivétellel, ugyanazon minőségű faanyagok építették fel, a nélkül, hogy a padozatgerendák korhadása mindenütt észlelhető lenne.

A lúcz- és jegenyefenyő épületi fa ugyanis ősidők óta a Vág és Garam folyók vidékéről szállíttatik Budapestre. Ezen erdőkben sem a fák növése, sem a döntési idő, sem végül a kezelési és szállítási mód emlékezet óta nem változott, s ennél fogva ezen faanyagok természeti minősége ma is ugyanaz, a mi volt hajdan.

Korábbi időkben is fordultak elő esetek, hogy a padozat-

gerendák megkorhadtak, csakhogy sokkal ritkábban, mint ma, azért, mivel akkor az épületeket sokkal gondosabb elővigyázzattal s korántsem építették oly rohamos sietséggel mint napjainkban, s az építészeti szabályok betartására szigorubb figyelemmel voltak.

Felettébb sajnálandó, hogy a padozatgerendák korhadásának okait általában behatóbb vizsgálat nélkül, csupán szóbeszéd és hallomás után oly könnyedén ítélik meg; ezzel a közvéleményt félrevezetik, s az ország egyik gazdasági ágának érdekét érzékenyen károsítják. A téves véleménynek újabb időben gyakran és sokan annyira hódolnak, miszerint szerződéssileg kikötik, hogy épületeikhez magyar épületi fa ne használtassék, holott pedig minden szakember tudja, hogy pl. a stájerországi lúczfenyő szintén nyáron döntetik, vizen lesz szállítva, s egyáltalában oly kezelésben részesül, mint honi épületfáink, emellett a termőhelyi viszonyok szerint a stájer fa az évgyűrűk finomságában is ugyanazon különbségeket tünteti fel, mint a mi havasi termésű fánk. Teljesen megfoghatatlan azon eset is, melyszerint a fővárosi tanács, az okok alapos megvizsgálása és kiderítése nélkül, indítatva érezte magát a kormányt arra kérni, miszerint ez törvényhozás útján intézkednék a felől, hogy épületi fát csak télen legyen szabad dönteni, s ezt tette, a nélkül, hogy megfontolta volna, mikép ezen tévedésre alapított kívánságának teljesítése egyértelmű volna havasi erdeink épületfahasználatának és értékesítésének beszüntetésével; mert havasainkon télen a fának nagyobb tömegekben való döntése részben lehetetlen, s a hol lehetséges is, oly nehézségekkel és költségekkel jár, hogy hazai erdőbirtokaink nem lennének képesek kiállani a versenyt azon külföldi termelőkkel, kik hasonló törvénnyel korlátozva nincsenek, s ennélfogva üzleti hasznuk csekélyebb eladási árak mellett is biztosítva van.

Hogy a hazai épületfatermelőink és az építkező közönség a további károsodásoktól megóvassanak, szükséges volna, hogy a padozatgerendák korhadásának valódi okai minden előforduló esetben egy részrehajlatlan szakbizottság által alaposan megvizsgáltassanak és kétségekivüli módon állapittassanak meg. Ezen bizottság tudományosan képzett építészekből, erdészekből, vegyészekből és növényélettan-ismerőkből volna alakítandó.

Ezen bizottság véleménye és ítélete alapján lehetne azután a célnak legmegfelelőbb építkezési szabályzatokat felállítani.

Az államerdőkben alkalmazandó erdőrendezési eljárás alapelveiről.

Irta : Belházy Emil, m. kir. erdőrendező.

(Folytatás és vége.)

Az előbbieken felsorolt munkálatok némelyikére nézve szükségesnek vélem még a következőket megjegyezni.

A terület az egyedüli tényező lévén, melyet egész biztonságga l kellő pontossággal kipuhatolni képesek vagyunk, a mérnöki munkálatokat rendesen több gonddal is kellene végeznünk. Ámbár az erdészeti felmérésnek egészen más a célja, mint a telekzetinek, s ez utóbbinál alkalmazott eljárás módja nem mindenütt felel meg a rendezés szükségének, mégis leg-egyszerűbb lesz ott, a hol a telekzeti felmérés már végrehajtatott, annak adataira fektetni az egész erdészeti felmérést, illetőleg a főhálózatot annak (a szükséghez képest kiegészített) pontjaiból és vonalaiból állítani össze, s ehez a részletes felmérést kapcsolni. Mindamellet t kívánatos volna, hogy, ha nem is mindjárt, de legalább idővel, egy az erdészet igényeinek megfelelő különálló háromszög méreti hálózat a kellő pontossággal álli-

tassék össze, melynek feladata nem annyira a terület pontos meghatározását könnyíteni, mint inkább a felmérési műnek folytatólagos fentartásánál biztos alapul és kiindulási pontul szolgálni. A hálózat e feladatával szemben az egyes hálózati pontokat sokszor egészen más helyen kell választanunk, mint a hogy azt a telekzetnél szokták. Az egyes pontokat állandóan kellene megjelölni és a jelek fentartásáról kellőleg gondoskodni; másrészt pedig a hálózatot új pontokkal is kiegészíteni akként, hogy valahányszor valamely e célra alkalmas hegy-csúcs vagy orom a rajta levő fák letarolása folytán szabaddá lesz, azon egy hálózati pont felállíttassék és meghatározottassék.

Igen célszerű volna továbbá az egész erdőterület emelkedés viszonyait a térképen rétegvonalakkal megjelölni. Ezen emelkedési rétegvonalak kitüntetésének igen sok hasznát lehet venni nemcsak a rendezésnél, de a gazdálkodásnál is, s ezáltal a több költség, melyet azok felvétele okoz, bizonyára meg lesz térítve.

Különös gondot kellene fordítanunk az erdőbeosztásnak állandó jelek általi kitűzésére s e jelek fentartására. A beosztás hiányos megjelölése nem ritkán egyik főoka volt annak, hogy az erdőrendezési mű nem lett kellőleg fenntartva.

Erdészeti felmérésekhez legcélszerűbb szögmérőket (theodolitot és tájolóműszert) alkalmazni. Vannak ugyan helyek, hol a mérasztalnak is sok hasznát vehetjük, de eltekintve attól, hogy a mérasztal főelőnye, a pontok rayonirozás és metszés általi meghatározása, egy jó szögmérővel ép úgy eszközölhető, a szögmérők mellett nemcsak azok számos egyéb előnyei szólnak, de különösen az a körülmény is, hogy oly szabad kilátással, mint a minő a mérasztali felvételekhez szükségeltetik, erdeinkben többnyire nem rendelkezünk. A részletes felmérésnél igen jó szolgálatot tesznek a távmérők is.

Az erdőbecslők egyik fontosabb teendője az osztagozás. Az osztagozás lényegét sok helyen tévesen fogják fel. Sokan abban a hiszemben vannak, hogy a kihasított osztagok ugyanazon határokkal ezentul is fentartandók, és a vágások azokhoz alkalmazandók, vagyis osztag és vágás közt nem tesznek különbséget és egészen elszőrnyüködnek, ha a rendezési térképen számos apró, egyenetlen vonalakkal határolt osztagot látnak. Pedig az állabok osztagonkinti elkülönítésének csakis az lehet a főczélja, hogy az erdő jelenlegi állapotát megtudjuk. Minél több részletességgel eszközlendő az erdőrendezés, annál finomabbnak kell lenni az állabelkülönítésnek, s annál több és kisebb az osztag. Miután pedig abból, ha minden állabkülönbséget külön felveszünk, még nem következik, hogy e különbséget úgy a mint van továbbra is fenn kell tartanunk, ennél fogva az osztagvonalak sem maradandók, s nemcsak lehetséges, de sokszor szükséges is, hogy egy és ugyanazon vágás több osztagon keresztül vezettség. Másként van a dolog a tagokkal; ezek állandó erdőrészek, maradandó határokkal, melyeket az illető tagbeli vágásnak tullepni nem szabad. A vágásmenetről egyébiránt az erdőrendezőnek egy külön térképet kellene szerkesztenie, melyben a vágások kezdete, alakja és a vágásmenet iránya kitüntetendő volna.

Az osztagozás és leírás kiterjesztendő az egész erdőbirtokhoz tartozó területre. E terület: 1. tulajdonképeni erdő, 2. mellékterületek. A tulajdonképeni erdő *a)* termékeny, *b)* terméketlen. A termékeny erdőterület erdősült vagy tisztás. Az állabok elkülönítése termőhely és állabjelleg (fanem, elegyarány, kor és zárlat) szerint történik. Hogy a különbözet melyik fokától kezdve lesz szükséges az elkülönítés, a felett a kívánt részletesség határoz. A tisztások, a terméketlenek és a mellékterületek magától kíválnak.

A leírás röviden és tartalmasan szerkesztendő és külö-

nösen kiemelendő mind az, a mi az illető erdőrészt jellemzi. A termőhely helyes megítélése az erdőbecslő egyik legnehezebb feladata. A termőképesség kipuhatólása rendesen terméstáblák segélyével történik; de e táblák helyes alkalmazása sok gyakorlottságot igényel. Itt ugyanis két ismeretlen tárgygyal van dolgunk: a talajtermőképességgel és a zárattal; ezek egyikét szemmel kell megállapítanunk, hogy a fatőmegkészlet segélyével kipuhatólhassuk a másikat. Némileg segít ugyan a dolgon a talaj és altalaj minőségének és tulajdonságainak, valamint a rajta levő fák növéseinek (különösen hosszúnövéseinek) megismerése és más hasonló talaju s termőképességére nézve ismeretes zárt állabokkal való összehasonlítása. De emellett is gyakorlott szem kell hozzá, hogy a termőképességi osztályt helyesen ítélhessük meg. A tisztásoknál és ott, a hol a jelenlegi fanem helyébe mást tervezünk, még nehezebb e megítélés.

Az állableírásnál legtöbb figyelem fordítandó a közelebb fejsze alá kerülő állabokra. Ilyenek (önvetülésnél) első sorban a már felujítás alatt lévő állabok. Ezeknél különösen kiemelendő, vajjon meg van-e elegendő utóserdény, s életképes-e az; szükséges lesz-e a magfákat mielőbb kiszedni, avagy maradhatnak-e még, vagy tán továbbtartásuk ép szükséges is. Hasonlólag meg kell vizsgálnunk az első korosztálybeli (legidősebb) állabokat is az iránt, vajjon czélszerű-e azokat azonnal tarlasztás alá venni, vagy el kell-e még halasztanunk azok vágatását. Az utolsó (legifjabb) korosztálybeli fiatalosoknál meg kell jegyezni, vajjon az új állab tökéletes-e, vagy szükséges-e rajta igazítani és mennyiben. A középkorú állaboknál szemügyre veendő főleg azok fejlődése, s megjelölendő, vajjon lehet vagy kell-e azokat és mikor s mily mérvben gyéríteni.

Némi nehézséget okoz a vegyeskorú állabok elkülönítése és korosztályozása. A vegyület többféle: 1. Vágható állabok fiatalosokkal. Ezeknél irányadó a fiatalos állapota; ha a fiatal

fák jó növések és kilátás van, hogy a fiatalosból jó állab válhatik, akkor az illető osztág a felujítás alatt lévő állabokhoz sorozandó. Ha ellenben a fiatalosnak előreláthatólag jövője nincsen, akkor a sorozás csupán a korosabb állab szerint történik. 2. Vágható állabok középkoru állabokkal. Ezeknél meg kell vizsgálnunk, vajjon a korosabb fák kiszedhetők-e a fiatalabb állab károsítása nélkül, avagy maradhatnak-e addig, míg a fiatalabb fák vágatás alá kerülnek. Első esetben a korosabb, másodikban a fiatalabb állab szerint osztályozandók (első esetben is akkor, ha a korosabb fák csak kevés számban szét-szórtnak fordulnak elő). 3. Középkoru állabok fiatalosokkal. Ezekben rendesen az idősebb fák az uralkodók, tehát az állab ezek szerint osztályozandó, Kivételt képez csak azon eset, ha a fiatalos kiváló tulajdonságainál fogva különös tekintetet érdemelne (a mikor aztán a korosabb fák gyérítés alkalmával kiszedendők volnának). 4. Valamennyi korosztály vegyülete. Ily állabok azon fák kora szerint osztályozandók, melyek fejlődésükben a többi által legkevésbé akadályoztatnak. Minden vegyületnél azonban feljegyzendő, melyik korosztály mily kiterjedésben és milyen állapotban fordul elő.

A fanemek csak annyiban különítendőek el, a mennyiben különválasztásuk, természeti tulajdonságaiknál fogva és erdőgazdasági szempontból, szükséges. Az elegyarány mellett feljegyzendő az is, vajjon a meglévő elegynek milyen hatása észlelhető egyik vagy másik fanemre. Az elegyarányt úgy mint az állab korát is fatömeg szerint szoktuk számítani; nem volna azonban fölösleges azokat terület szerint is megbecsülni és följegyezni.

A zárlatra nézve sokan azt tartják, hogy azon teljes zárlat, mely a szabályos állapotnál feltételeztetik, s mely szerint rendesen a terméstáblákban is a fatömegek és növekvések kimutatvák, gyakorlatilag egyáltalán el nem érhető; amiért is

a szabályos állapot kitüntetésénél a teljes zárlatra átszámított területek fatömegeit egy tizeddel lejjebb, azaz $0,9$ zárlat mellett szokták számítani. Részemről czélszerűbbnek tartanám a fatermési táblákban oly teljes zárlatot tenni fel, mely szabályos viszonyok közt tényleg is fennáll, s az egyes állabok jelenlegi zárlatait e mérték szerint becsülni meg. A fatömegnél, lett legyen az közvetlen felvételek, vagy becslés által kipuhatolva, tekintetbe kell vennünk a választékokat is; mert nemcsak a jövőbeli gazdálkodásra, de a rendezésre nézve is igen czélszerű legalább megközelítőleg megtudni, vajjon az egyes állabok tarlasztásuk alkalmával milyen fatömeget adnak és miféle kihasználásra lesznek alkalmasak. Ennélfogva az állableírásnál fel kell jegyeznünk az előforduló (fiatalosoknál a várhatót is) csötört- és hosszmereteket, s a haszonfa, hasáb- és dorongfa arányát, ha nem is oly részletességgel és pontossággal, mint a minővel azt az évi vágás-előírányzatokban eszközölni szoktuk. Továbbá tekintetbe kell vennünk a vágatási fogyatéket is, mely a helyi fekvés, az állab minősége és a kihasználás volta szerint változik. Tagadhatlan, hogy e fogyatéknak, kellő kihasználás mellett, sokkal kevesebbre szorítható, mint a mennyit az jelenleg a legtöbb vágásban valósággal teszen; mindamellett annak teljes kikerülése a lehetlenségek közé tartozik, s kevesbitése is nehéz, kivált oly vidéken, hol a fatömeg javát, a szinfát is alig értékesíthetni. E fogyatéket a helyi vágásokból nyert tapasztalatok nyomán kellene kipuhatolni, s az állableírásnál minden állabra nézve annak viszonyai szerint megítélni. A fatömeg felvételénél alkalmazandó próbaterek kiszámítása legczélszerűbben a Draut-féle eljárás szerint történik. A jövő üzemre vonatkozó megjegyzésekben feljegyzendőek mindazon (tarlasztásra, felujításra s gyéritésre vonatkozó) üzemi intézkedések, melyek szükségeseknek tűnnek fel, az illető állabot magában véve s eltekintve azon módosításoktól, melyek az

egész erdőnek többé-kevésbé áldozatokat követelő üzemrendezésnél bekövetkeznek. Azonkívül meg kell jegyeznünk a manipulációra vonatkozó viszonyokat is, nevezetesen a kihasználást (fő-, köztes és mellékhasználatok) a vágás és kihordás módját, erdővédelem tekintetéből szükséges intézkedéseket sat.

A tisztások leírásánál tekintetbe veendő főleg a fekvés, a talaj és a beerdősítés módja. A terméketleneknél meg kell jegyeznünk, vajjon azok állandóan terméketlenek-e, vagy pedig idővel lehet-e rajtuk fát tenyészteni. Vannak ugyanis oly erdőterületek, melyek azelőtt beerdősülve voltak, lassankint azonban különféle okoknál fogva a fa kipusztult rajtuk, a talaj pedig kimerült vagy elmálló kővel annyira elborított, hogy jelenleg a terméketlenek közé kell soroznunk. Az ily területeknél meg kell vizsgálnunk, vajjon van-e mód arra, hogy azokat, ha nem is azonnal, befásíthassuk, s ismét termékenynyé tehessük, s ez esetben a befásítás költsége arányban van-e a várható jövedelemhez.

A rendezői előmunkálatok közül legtöbb nehézséggel jár a helyi fatermési és növekvési táblák felállítása. A növekvési különbségek helyes átnézetéhez szükséges volna, hogy az egész berendezendő erdő, melyre a táblák vonatkoznak, valamennyi állabjait részletesen ismerjük; e szempotból kiindulva tehát a terméstáblákat csak az osztagozás és állableírás után kellene felállítani. De a táblákra már az állableírásnál is szükségünk van, mert a termőképességi osztály megállapítása csakis azok segítségével történik; ahol pedig a fatömeg becslés által puhatoltatik ki, ott e becsléshez is elkerülhetlenül szükségeltetnek. Nem marad tehát egyéb hátra, mint hogy a növekvési különbségeket, azaz a termőképességi osztályok számát és jellegét, az állabok előleges bejárása és szemrevétele s az illető kezelőszemélyzet eziránti helyi tapasztalatai szerint állapítsuk meg, s a mintaállabokat a kezelőtiszt helyi ismeretei

segítségével keressük ki. A táblák felállítását jelentékenyen nehezíti azon körülmény, hogy mintaállabok kellő fokozatban és számban sehol sem találhatók, s rendesen örvendhetünk, ha egynehány korfokozat számára találunk mintaállabokat, melyek adataiból, közbesítés útján, a többit kiszámíthatjuk.

A növekvési viszonyok kipuhatolásánál egyébiránt célszerű volna a Wagener G. által annak „Erdőüzem szabályozása“-ban *) közlött eljárást alkalmazni. Ez eljárás lényege a következő. Az előforduló termőképeségi különbségek megfigyelése után minden jelentékenyebb termőképeségi különbség számára a korosabb állabokban mintaállabok kerestetnek ki. Ezekben az eszközökre összehasonlítás céljából kiválasztanak a vastagabb és fiatal koruktól fogva szabadon kifejlődött törzsök, bizonyos előre megállapított számban (100—120 db holdankint). A kiválasztott összehasonlítandó törzsök átlagfája (mintaszerű mutatótörzs) rendes módon kiszámíttatván, kikerestetik egynehány (5—8 db) próbatörzs, melyek törzselemzettetnek. Az így nyert adatok (kor, vastagság, hossz, fatömeg és növekvés a jelen és az előbbi korszakokban) graphicus uton kiegyenlítettván, megállapíttatik a mintatörzs növekvése annak jelenlegi és előbbi korában. Hasonló módon vizsgálattatik meg a fiatalabb állabokban ugyanazon számú szabadon fejlődött törzsök növekménye, s ezek mintatörzsei (viszonylagos mintatörzsek) összehasonlítottatnak az előbbieknél ugyanazon kor számára nyert adatokkal. A mennyiben csak igen ritkán található két különböző korú állab, melynek termőképesége és növekménye tökéletesen egyenlő, ennél fogva ezen összehasonlításnál rendesen némi különbségek észlelhetők a törzselemzés útján kipuhított és a valósággal talált mintatörzs növekményei közt. A holdankinti fatömegnövekvés aztán akként

*) Anleitung zur Regelung des Forstbetriebes von G. Wagener. Berlin 1875.

puhatható ki, hogy a mintaállatok fatömege megfelelő próbatérekben felvétetvén, az ugyanazon termőképességi csoportba sorozott fiatalabb állatok fakészletnövekvése arányosittatik a törzselemzés által nyert és a valóban talált mintatörzs-növekvés szerint. Az így nyert adatok azonban igen ritkán lesznek elegendők a terméstáblák közvetlen összeállításához, a meny nyiben minden korfokozat és minden termőképesség számára mintaállatok alig találhatók. Rendesen meg kell elégednünk az egynehány korfokozat számára nyert adatokkal és azokból aztán közbesítés útján kipótolnunk a hiányzókat. A közbesítés legezlszerűbben graphicus módon történik.

A tulajdonképeni erdőrendezési munkák közül legtöbb tapintatosságot igényel az erdőbeosztás és az osztatok szakokba való sorozása. Az erdőbeosztásnál czélszerű legelőször az egyes évi vágások, a helyi viszonyokhoz képest legalkalmasabb kiterjedésének határait megtudni. A vágásterületet a korszak éveivel (20-szal) szorozva, megkapjuk azon területmennyiséget, mely a tagok kihasításánál tájékozásul szolgál. Természetes, hogy e területmennyiség a többi viszonyok által többé-kevésbé módosittatik; de a mennyire lehet, mindig arra kell törekednünk, hogy a tag területének huszadrésze az említett határokat túl ne haladja. A tagok vágássorokba való csoportosításánál szem előtt kell tartanunk, hogy az óhajtott rend és szabályosság mentől kevesebb áldozattal legyen elérhető. Az osztatok szakozásánál legjobb először külön sorozatokat készíteni a kor, vágásmenet, pénzügytani, szállítási viszonyok sat. szerint, s azokból aztán összehasonlítás által a legelőnyösebb sorrendet puhathatni ki; e sorrend segítségével a szakozás s a többi erdőrendezési munka minden nehézség nélkül eszközölhető.

Az egész erdőrendezési műnek egyébiránt csak akkor lesz a kívánt eredménye, ha azt a kezelő személyzet is helye-

sen fogja fel, és a megállapított intézkedéseket következetesen végrehajtja. Az erdőrendező csak általános vonásokban mutatja ki az utat, melyen a gazdálkodónak haladnia kell; az intézkedések czélszerű végrehajtása és a gazdálkodásnak a részletekbe való tökéletesbitése a kezelő személyzet feladata. E végből okvetlenül szükséges, hogy a kezelőszemélyzet az illető erdőrendezés szellemével idejekorán megismerkedjék, s a tulajdonképeni erdőrendezési munkánál tényleg is részt vegyen és helyi ismereteivel és tapasztalataival az erdőrendezőnek segédkezet nyújtson.

A jelenlegi földadó-szabályozásnál teljesítendő erdőbecsléseknél a katasteri erdőbecslők által követendő eljárás.

(Folytatás.)

B. R É S Z.

A becslőjárás, illetőleg osztályozási vidék tiszta jövedelmi fokozatának felállítása.

1. FEJEZET.

Fogalom.

A járásonkint, illetőleg osztályozási vidékenkint minden művelési ágra nézve készítendő tisztajövedelmi fokozat tételei, vagy is a tiszta jövedelemre tényleges befolyással bíró gazdasági és értékesítési viszonyok különbségei szerint megállapított, azonban nyolcznál többre nem terjedhető minőségi osztályok, pénzértékben fejezik ki az illető minőségi osztály hollandinkinti tiszta jövedelmét. (1875. VII. t.-cz. 13. §.)

Az előbbieik szerint, az erdő összes tiszta jövedelmi fokozata sem tartalmazhat több mint nyolcz minőségi osztályt, a melyben a járás, illetőleg osztályozási vidék területén elő-

forduló összes erdei üzem módok, fanemek és termőhelyi jóságok tiszta jövedelmi osztályainak, benn kell foglalva lenniök. Ez azonban nem zárja ki, sőt az osztályba sorozás könnyítése céljából szükséges, hogy az összetes tiszta jövedelmi fokozat alapjául, egy részletes tiszta jövedelmi fokozat szolgáljon, mely minden üzem módra és fanemre nézve termőhelyi osztályonként külön tüntesse elő az erdők tiszta jövedelmét; csak arra kell figyelemmel lenni, hogy ezen részletes tiszta jövedelmi fokozat tételei együttvéve a megszabott nyolcz minőségi osztályt meghaladják.

2. FEJEZET.

Adatok gyűjtése a tiszta jövedelmi fokozat tételeinek megállapításához.

Az erdőbecslő feladata lévén a járásbizottság által átvizsgált s megállapított járásleírás adatai alapján, az erdők minőségi osztályainak és tiszta jövedelmi fokozatának felállítása iránt javaslatot kidolgozni, — ennél fogva a járásban, illetőleg osztályozási vidéken található legjövedelmezőbb, legcsekélyebb jövedelmű, és a szükséges közbeeső jövedelmi osztályokat állapítja meg. (1875. VII. t.-cz. 38. §.)

Ezen feladat könnyítése és biztosabb elérése céljából azonban szükséges a járásban, illetőleg az osztályozási vidéken előforduló minden erdőnemre, vagyis fanem, üzem mód és termőhely szerint különböző erdőkre nézve, a részletes jövedelmi fokozatot, mely a jelen utasítás A. részének 7-ik fejezetéhez tartozó termési táblák szerint egy erdőnemre nézve legfeljebb öt osztályt foglalhat magában, kidolgozni. — Ezen részletes tiszta jövedelmi fokozat tételei képezik azon adatokat, melyekből az összetes tiszta jövedelmi fokozat összeállítandó.

Már a járásnak első beutazása és a járásleírás, nevezetesen a VIII. minta szerinti részletes erdőleírás készítése alkalomával kell hogy az erdőbecslő kiszemelje és előjegyzésbe vegye

azon erdőket, melyek a tiszta jövedelmi fokozat egyes minőségi osztályait legélesebben jellegzik, s így az egyes erdőnemeknek az előforduló termőhelyeken leghatározottabb képét nyújtják. Nem lesz tehát az erdőbecslő ez irányban tájékozatlan, sőt midőn a tiszta jövedelmi fokozat felállításához lát, előre tudni fogja, hogy a járásban, illetőleg osztályozási vidéken előforduló erdőnemeknek és termőhelyi osztályoknak megfelelőleg, a helyszínén hány tiszta jövedelmi felvételt és számítást kellend tennie, és hogy az illető erdők hol fekszenek. — Így például, ha a járásban a következő erdőnemek fordulnának elő:

tölgyszálerdő III. és IV. termőhelyi osztály

bükkszálerdő II. és III. „ „

jegenyefenyőerdő I., II., III. és IV. „ „

tölgyсарjerdő III., IV. és V. „ „

akkor legalább tizenegy felvételt kellend tenni, hogy a szükséges adatokat megszerezhesse.

Miután az erdőbecslő a járásában előforduló erdőnemek és termőhelyi jóságok minőségét leginkább kifejező erdőterületek száma és megválasztása iránt megállapodásra jutott, a felvételekre kiszemelt erdőket oly sorrendben fogja bejárni, hogy ez a tervnélküli ide-oda utazás mellőzésével egymásután és minden idővesztegetés nélkül egy folytában történhessék.

A tiszta jövedelmi fokozat tételeinek kipuhatólása céljából kiszemelt erdőrészek, melyek a később következő osztályba sorozásánál kijelölendő mintateretek közt is fognak szerepelni, egyenkint és részletesen, a következő módon lesznek felbecsülendőek.

Mindenekelőtt a kiszemelt erdőrész bejárandó és ez alkalmal tüzetes szemle után megállapítandó:

- a) az üzemmód, a fanem, a forda;
- b) a termőhelyi jóság; t. i. a talaj, a fekvés és a klíma rövid jellegzése; a megfelelő fatermési táblának száma;

c) a község neve, melynek határához, és a birtokos neve, kinek tulajdonához az illető erdőrész tartozik;

d) a terület holdankinti fatermése.

Ha az erdőbecslő a szemmérték szerinti fatömegbecslésben kellő jártassággal nem bírna, vagy az erdőtulajdonos erdeinek fatermését tartalmazó megbízható termési táblákat, az erdőbecslő rendelkezésére nem bocsátana; akkor az erdőbecslő az illető erdőterület azon részében, mely záratra és növekvésre nézve leginkább megközelíti a közönséges gazdaság mellett elérhető szabályszerű állapotot, s egyszersmind az illető fanem vágathási koránál nem, vagy csak kevéssel fiatalabb : egy vagy több holdnyi, de egy holdnál nem kisebb próbaterületet fog kitűzni, és ennek fatömegét, kiszámlálás és a szokásos köbözés útján fogja meghatározni. A holdankénti fatömeg osztva az állabkorával, adja az átlagos évi növedéket, vagyis a fatermést. Ez alkalommal megállapítandó, hogy a kipuhított fatermés hány százalékát teszi a tüzi dorongfa, hány százalékát a tüzi hasábfá, és hány százalékát az épület- és szerszámfa, továbbá az is, hogy a helyi viszonyok közt a rőzse- és tusakfa, valamint a többi faválasztékok mindegyike, vagy csak némelyike értékesíthető? Miután pedig a tiszta jövedelem kiszámításánál a fatermésnek csak azon része szolgálhat alapul, mely tényleg értékesíthető, megállapítandó még a feldolgozási-, kéreg-, csusztatási és usztatási apadék is;

e) a nyers jövedelem. Ennek kiszámítása céljából az értékesítendő holdankinti fatermés minden egyes választéka, a járásbizottság által elfogadott faárjegyzékben (VII. minta) foglalt árakkal veendő számba és ehez hozzáadandók az illető erdőben előforduló erdei mellékhaszonvételeknek a járásbizottság által elfogadott (VII. minta) holdankinti értékei. A fatermés és a mellékhaszonvételek értékének összege adja a nyers jövedelmet;

f) az erdei költségek. Az erdő tiszta jövedelmének kinyomozásánál számba vehető erdőművelési és ápolási költségek, valamint az erdészeti személyzet fizetésére szükséges kiadások, azon holdankinti tételekkel veendők fel, melyek a járásbizottság által lettek elfogadva és a VII. minta szerint készített kimutatásban fel lettek jegyezve;

g) a tiszta jövedelem. Ha a fentebbi módon kipuhatolt nyers jövedelemből az erdei költségek levonatnak, a különbség a tiszta jövedelmet adja; mely végül az 1875. VII. t.-cz. 38. §. 4-ik bekezdése szerint kikerekítendő.

Az a—g) pontok alatt most felsorolt adatok, már a helyszínén az erdőben, a IX. minta szerint, (melynek űrlapjait az erdőbecslők a kat. igazgatóságok útján veendik) jegyzendők fel, s azután egy külön e célra nyitott füzetbe ténával átírandók.

3. FEJEZET.

A gyűjtött tételeknek, tiszta jövedelmi fokozattá való összeállítás.

Ha a járásban, illetőleg osztályozási vidéken előfordul minden erdőnemnek, vagyis üzemmód, fanem és termőhelyi jószág szerint különböző erdőnek holdankinti tiszta jövedelme, az előbbieken adott utasítás szerint kinyomoztatott; akkor a tiszta jövedelmi fokozat felállításához nem kell egyéb, mint a nyert tiszta jövedelmi tételeket kellő összehasonlítás után, a törvény által megszabott nyolcz minőségi osztályba összevonni, és a végleg megállapított tételeket a X. minta szerinti űrlapra feljegyezni.

Megeshetik, hogy az előforduló erdőnemek különfélesége folytán, nyolcznál több tiszta jövedelmi osztály mutatkozik; miután azonban ezen számot túllépni nem szabad, nem marad egyéb hátra, mint azon tiszta jövedelmi tételeket, melyek egymástól kevésbé különböznek, összevonni, s azok körül a

tiszta jövedelmi fokozat számára azon tételt megtartani, a melynek megfelelő erdők, a járás, illetőleg osztályozási vidék területén legnagyobb terjedelemben fordulnak elő.

Igy például ha a járás területén a következő tizenegy tiszta jövedelmi tétel nyomoztatott volna ki:

1. tölgyszálerdő	III. term. osztály	=	2	frt 60	kr,
2. " "	IV. " "	=	2	" 30	"
3. bükk szálerdő	II. " "	=	—	" 35	"
4. " "	III. " "	=	—	" 25	"
5. jegenyefenyőerdő	I. " "	=	1	" 20	"
6. " "	II. " "	=	1	" —	"
7. " "	III. " "	=	—	" 50	"
8. " "	IV. " "	=	—	" 30	"
9. tölgy sarjerdő	III. " "	=	2	" 25	"
10. " "	IV. " "	=	1	" 70	"
11. " "	V. " "	=	—	" 95	"

Ezen tiszta jövedelmi tételek nagyságuk szerint felsorolva 260, 230, 225, 170, 120, 100, 95, 50, 35, 30, 25; ezek közül 230 és 225 összevonható, vagyis a kettő helyett csak 225 tartandó meg azért, mert a III. t. h. tölgy sarjerdő sokkal nagyobb terjedelemben van, mint a IV. t. h. tölgy szálerdő, melynek tiszta jövedelme 230 kr, hasonlóképen a 100 és 95 összevonandó, s a kettő közül a 100 tartandó meg, mert a II. t. h. jegenyefenyő erdő nagyobb területet foglal el, mint az V. t. h. tölgy sarjerdő; továbbá összevonandók még a 30 és 25 krajczáros tételek, ez utóbbinak megtartásával, a meny nyiben a III. t. h. bükk szálerdő nagyobb terjedelemben fordul elő, mint a IV. t. h. jegenyefenyő erdő.

Ezen összevonások folytán a 230, 95 és 30 krajczáros tételek mellőztetvén, az osztályok száma a szabályszerű nyolczra apadt, melyek a X. számú minta szerinti űrlap megfelelő rovataiba jegyezve, a teljes tiszta jövedelmi fokozatot képviselik.

Magától értetik, hogy ha valamely járásban, illetőleg osztályozási vidéken nyolcznál kevesebb számú erdőnem, s ennek megfelelőleg nyolcznál kevesebb tiszta jövedelmi tétel fordulna elő, a tiszta jövedelmi fokozat is nyolcznál kevesebb osztályt fog tartalmazni.

C. R É S Z.

Az egyes erdőrészeknek a megfelelő minőségi (tiszta jövedelmi) osztályokba való sorozása.

1. FEJEZET.

A mintaterék kijelölése és leírása.

Hogy a járás, illetőleg osztályozási vidék területén előforduló erdőrészeket, a tervezett tiszta jövedelmi fokozat egyes osztályaiba biztosabban lehessen sorozni, szükséges az egyes minőségi osztályok jellegét kitüntető mintateréket oly számban kitűzni, hogy minden község határában, az ott előforduló osztályok legalább egy-egy mintatér által legyenek képviselve. (1875. törvényczikk 14. §.)

A mintaterékeknek czélja az, hogy az osztályba sorozás alkalmával, minden egyes erdőrésztet össze lehessen hasonlítani azon osztály mintájául szolgáló erdőrésszel, a melybe az illető erdőrészlet besoroztatni terveztetik.

Miután azonban ezen összehasonlításnál sem az állab kora, sem pedig zárlatának jobb vagy rossz volta, hanem csak a fanem, üzem mód és a termőhelyi jószág mérvadó: következik, hogy a mintaterék kiválasztásánál csak az utóbbi három tényezőre, t. i. az üzem módra, a fanemre és a termőhelyi jószágra kell tekintettel lenni.

Ehez képest minden község területén legalább annyi mintatér jelölendő ki, a hányféle külön üzem mód, fanem és

termőhelyi osztály a község területén fekvő erdőkben tényleg előfordul.

A mintaterек nagysága, bizonyos terjedelemhez ugyan kötve nincsen, azonban egy kataszteri holdnál kisebbre az még sem veendő, hacsak a község határában fekvő erdőrészletek legnagyobbika sem bírna ezen kiterjedéssel; mely esetben a mintául kijelölt erdőrészletek, tényleges kiterjedésükben képezendik a mintaterекet is. Egyébként legcélszerűbb ott is, a hol sokkal nagyobb terjedelmű erdőrészletek fordulnak elő, ezek közül a kiválasztandókat egész terjedelmükben mintaterекül kijelölni, annál is inkább, mert az ezekben előforduló állabminőségi különbségek, inkább szemlélhetővé fogják tenni az illető osztály jellegét, mintha ezen erdőrészletből csak egy vagy több hold jelöltetnék ki. Ennélfogva mintaterекül rendszerint külön helyrajzi szám alatt álló egész erdőrészletek lesznek kijelölendők.

Minthogy a mintaterек kijelölését a nélkül, hogy az erdőbecslő az illető község határában fekvő erdők minéműségét alaposan ismerné, helyesen eszközölni nem lehet, s minthogy az erdőbecslő, a járás beutazása és az ottani erdőgazdasági viszonyok leírása alkalmával, az illető erdőt tüzetesen tanulmányozta, önként következik, hogy az erdőbecslő a mintaterек kiszemelésének tényével már tisztában volt az iránt, hogy az illető község területén fekvő erdők hány osztályba esnek, mert ha czéltudatosan jelöl ki egy mintatért, tudnia kell, hogy mely erdőrészletek jellegzésére fog ez szolgálni, s így saját későbbi tájékozása végett egyidejűleg azt is feljegyezheti, hogy a kitűzött mintatér mely erdőrészletek jellegét hordja magán.

Ebből következőleg nemcsak célszerű, hanem az osztálybasorozás munkájának gyorsítása végett szükséges is, hogy az erdőbecslő, midőn a község határában a mintaterекet kije-

löli, egyidejűleg feljegyezze azt is, hogy ezen mintaterek a község területén fekvő mely erdőrészek mintájául szolgálnak.

A mintaterek helyi fekvésük, állab és talajminőségük leírásával, a XI. minta szerénti jegyzékben kimutatandók.

2. FEJEZET.

Az erdőrészeknek a tervezett tiszta jövedelmi fokozat megfelelő osztályaiba való sorozása.

Az osztálybasorozás községről-községre, a községi bizottságnak (1875. t.-cz. 34. §.) és ha az illető földbirtokos jelen van, vagy magát képviselteti, ennek is meghallgatásával a helyszínen hajtandó végre. (1875. t.-cz. 39. §.)

E célból a sorozás napja az egyes községeknek az erdőbecslő által előre tudtul adandó, és a községekben közhírré teendő, hogy az érdekelt birtokosok a sorozásnál jelen leheszenek.

A községi bizottság köteles a sorozásnál megjelenni s a szükséges felvilágosításokat a becslőknek megadni. (1875. t.-cz. 39. §.)

Az osztálybasorozás ténye abban áll, hogy a határban fekvő minden egyes erdőrészekre nézve megállapittatik, hogy az minősége vagy tiszta jövedelme szerint, a mintaterek által képviselt, melyik osztályba tartozik.

Ezen megállapodás eredménye a XIII. minta szerinti kimutatás illető rovatába, betűvel beiratik.

Az osztálybasorozási kimutatás minden adóközségre nézve külön és előre elkészítendő úgy, hogy az osztálybasorozás alkalmával annak mindazon rovatai ki legyenek töltve, a melyekre nézve az erdőbecslő a szükséges adatokkal már előbbi felvételeiből rendelkezik.

Ezen osztálybasorozási kimutatás az erdőbecslő és a községi bizottság jelen volt tagjai által aláírandók.

Kétséget nem szenved, hogy az osztálybasorozás községenként közvetlenül a mintaterék kijelölése után is eszközölhető; mindazonáltal egyes esetek kivételével czélszerűbb lesz a tényleges osztályozást csak akkor kezdeni meg, ha az erdőbecslő a járás, illetőleg osztályozási vidék minden községében a mintatereket kijelölte, leírta és egyuttal az előleges osztályozást is eszközölte. Ezen utóbbi módnak előnye abban fekszik, hogy az erdőbecslő a mintaterék kijelölése és az erdőrészleteknek előleges osztályozása alkalmával az egész járás, illetőleg osztályozási vidék erdeinek viszonyaival még jobban megismerkedvén; midőn a tényleges osztálybasorozáshoz lát, az összes erdőviszonyok élénk képét hordandja emlékezetében, s így szélesebb s az egész járás viszonyait egybefoglaló tapasztalatai és átnézete alapján, az erdőrészletek osztálybasorozásánál biztosabban és helyesebben fog eljárhatni, mintha csak azon község erdészeti viszonya állana szeme előtt, melyben a mintatereket kitűzte, s nyomban erre az osztálybasorozást foganatosítja. De még egy más előnye is van a jelzett eljárásnak, az t. i., hogy a járás összes községeiben eszközözendő mintatér-kitűzések és előzetes osztályozások alkalmával e részt előforduló és később felismert hibák, könnyen helyrehozhatók és az erdőbecslő által kiigazíthatók; ellenben, ha a tényleges osztálybasorozás megtörtént és a kimutatás aláíratott, a netán más községekben tett tapasztalatok alapján, az előbbi osztályozásban felismert hibák, már az erdőbecslő által ki nem igazíthatók.

3. FEJEZET.

Az osztálybasorozásnál követendő szabályok.

Az erdők osztálybsorozásánál a következő szabályok tartandók szem előtt :

a) Az állabok tökéletes vagy tökéletlen volta figyelembe

nem vehető, sőt ellenkezőleg az osztályba sorozandó erdőrésztlet úgy tekintendő, mintha annak állabja a szabályszerű korfokozatban és oly tökéletes állapotban lenne, a mely közönsekés és tartamos gazdálkodás mellett, rendesen kezelt erdők-nél, nagy átlagban elérhető.

b) Minden a kataszteri telekkönyvben külön helyrajzi szám alatt bejegyzett erdőrésztlet, kiterjedésére való tekintet nélkül, rendszerint csak egészben s csak egy-egy osztályba sorozható.

Ha egy és ugyanazon helyrajzi szám alatt előforduló valamely erdőrésztlet, oly lényeges termőhelyi különbségeket tartalmazna, hogy annak részei különféle minőségi osztályoknak felelnének meg : ilyen erdőrésztlet rendszerint még is csak egy és pedig egészben azon minőségi osztályba lesz sorozandó, a melyhez átlagosan számítandó tiszta jövedelme szerint legközelebb esik. Ily esetben az osztályozandó erdőnek, az erdőbirtokos által az erdőbecslő rendelkezésére bocsátandó részletes állab leírásából veendő ki, hogy a kérdéses erdőrésztletben előforduló minőségi különbségek mily tért foglalnak el; ha pedig az erdőbirtokos ilyen részletes állableírással nem rendelkeznek, akkor az erdőbecslő feladata lesz megítélni, hogy a kérdéses erdőrésztlet egyes minőségi különbségei, az egész erdőrésztletnek hány százalékait teszik. Az előforduló minőségi különbségek kiterjedésének egyik vagy másik uton megállapított arányszámait azután, az illető osztályok tiszta jövedelmi tételeivel szorozandók; az eredmények összege az átlagos tiszta jövedelmet adja.

Például : ha egy és ugyanazon helyrajzi szám alatt iktatott erdőrésztlet területének 70⁰/₀-ka 1 frt 20 kr, 30⁰/₀-ka pedig 50 kr holdankinti tiszta jövedelemnek felelne meg, akkor az átlagos tiszta jövedelem lenne $(120 \times 0.70 + 50 \times 0.30) = 99$ kr, vagyis kerekszámban 1 frt.

Ezen eljárástól való eltérésnek kivételképen és az alábbi feltételek alatt csak akkor lehet helye, ha az illető, a kataszteri telekkönyvben egy helyrajzi szám alatt iktatott erdőrészlet talajának egyik része, az erdőbecslő meggyőződése szerint, mezőgazdasági állandó használatra kétségen kívül alkalmas, másik része pedig föltétlen erdőtalaj, s ha ezen kívül a birtokos határozottan kívánja, hogy a szóban levő erdőrészlet a most jelzett minőségi különbségek terjedelméhez képest, alrészletekre felosztva, a megfelelő külön minőségi osztályokba tényleg be is soroztassék.

Minthogy azonban ezen kívánságnak csak úgy lehet eleget tenni, ha az illető földrészlet a fenti minőségi különbségek szerint a természetben külön alrészletekre tényleg felosztatik, és ezen alrészletek valódi kiterjedése hiteles felmérés alapján pontosan kimutattatik; ezen munkálatokat pedig az állam sem nem eszközölheti, sem azok költségeit nem viselheti: a birtokos feladata leendő az illető erdőrészletet, az erdőbecslőnek előzetes beleegyezése és az 1875. VII. t.-cz. 39. §. c) pontjának szem előtt tartása mellett, a megjelölt minőségi különbségeknek megfelelő alrészletekre saját költségén felosztani, okleveles mérnök által felmérteni, a területeket kiszámíttatni és az egész munkálatot hatósági megvizsgálás útján rendszerint hitelesíttetni.

Ha ezen adatokat a birtokos, még a tényleges osztálybasorozás előtt az erdőbecslőnek átadja, ez a kérdéses erdőrészletet a megállapított alrészletek szerint, az osztálybasorozási kimutatásba felveszi, s a felosztás alapjául szolgáló hiteles térképet és térszámítást, a járásbizottsághoz benyújtandó munkálatához csatolja.

Az alrészletek, megkülönböztetés végett, a földrészlet helyrajzi számán kívül, törtszámalakban irandó kis betűkkel jelölendőek meg.

c) A kataszt. telekkönyvben külön helyrajzi szám alatt iktatott oly erdőrészek, melyek az 1875. VII. t.-cz. 6. §-a szerint ideiglen adómentesek, szintén sorozás alá esnek, azonban az osztálybasorozási kimutatásokban ilyen erdőrészek ezen megjegyzéssel: „18.... évtől bezárólag 18.... évig ideiglenesen adómentes“ látandók el, s ezen kívül a most nevezett kimutatás utolsó rovata, ezen részletekre nézve üresen hagyandó.

d) Az erdőrészeknek a tervezett tiszta jövedelmi osztályokba való sorozásánál, tekintettel az előforduló fafajára és üzem módra, első sorban a talaj termőképessége mérvadó; minthogy azonban a tiszta jövedelemre ezen kívül még a faválasztékok aránya, a faárak, a kezelési és mívelési költségek stb. is befolyással vannak: tüzetesen megfontolandó, hogy ezen tényezők a besorozandó erdőrészeknél olyanok-e, mint a melyek a tiszta jövedelmi fokozat illető osztályának felállításánál általánosan felvételtek, vagy pedig ezeknél előnyösebbek avagy hátrányosabbak.

Minden egyes erdőrészletnek osztályba sorozásánál tehát föltétlenül szükséges, az ott található tényleges helyi tényezőket, azon általános tényezőkkel összehasonlítani, a melyek a tiszta jövedelmi fokozat illető osztályának megállapításánál felvételtek, s a melyek az ezen utasításhoz tartozó IX. sz. minta szerint készített tiszta jövedelmi számításokban részletesen fel vannak sorolva.

Ha ezen összehasonlításból kitűnnék, hogy a besorozandó erdőrészlet kedvező fekvésénél, az épületfa magasabb százaléka értékeseíthetésénél, a magasabb faáraknál, a kezelési és mívelési költségek kisebb voltánál vagy bármely előnyös körülményeknél fogva, holdankint nagyobb tiszta jövedelmet ad, mint a tiszta jövedelmi fokozat azon osztálya, melybe ezen erdőrészlet termőhelyi jószágánál fogva tartoznék: akkor ezen

erdőrészlet a megfelelő magasabb tiszta jövedelmi osztályba sorozandó. Megfordítva, ha csekélyebb faárak, kisebb százalék épületfa-eladás, magas kezelési és művelési költségek, vagy bármely hátrányos körülmény miatt, valamely erdőrészlet kisebb tiszta jövedelmet ad, mint a melyet a tiszta jövedelmi fokozat azon osztálya mutat, a melybe a besorozandó erdőrészlet termőhelyi jóságánál fogva tartoznék: akkor ezen erdőrészlet a megfelelő alacsonyabb tiszta jövedelmi osztályba sorozandó.

e) Miután az 1875. VII. t.-cz. 16. §. f) értelmében a fatermés „a helyi viszonyok szerint állandóan értékesíthető famennyiségre“ való tekintettel veendő számba, az osztálybasorozásnál ezen tényező is, minden erdőrészletre nézve, megállapítandó.

Az erdőbecslő az iránt, hogy a tartós fatermés mely erdőkben értékesíthető teljesen vagy csak részben, már a járás-leírás alkalmával szereztén magának általános tájékozást, az osztálybasorozásnál neki már azon helyzetben kell lennie, hogy minden egyes erdőrészletre nézve megállapíthassa a tartós fatermésnek a helyi viszonyok közt állandóan értékesíthető részét.

Ezen meghatározásnál a birtokosnak szó- vagy írásbeli bevallása nem mérvadó, hanem az erdőbecslő köteles, a helyi viszonyok szorgos tanulmányozása, a birtokos több évi számadásainak áttekintése vagy más célra vezető puhatolódzások alapján, a fatermés értékesíthetésének mértékére nézve magának közvetlen és biztos meggyőződést már előre szereztetni. És miután ezen kérdésnek eldöntése a jelen utasítás A. részének 7-ik fejezete szerint kizárólag a múlt évek eredményei alapján helytelen volna, a faértékesítésre befolyással bíró viszonyok jövőbeli alakulása is okszerű módon számba veendő. Így például az újabb időben épült, vagy most épülő, avagy rövid időn belül kiépítendő vasutak, vagy pedig ujon keletkezett iparvállalatok, a fatermés értékesítésének nagyobb lendületet adnak.

Előfordulhatnak oly esetek is, a hol a birtokos saját akaratából, vagy mert az erdők kihasználásához szükséges befektetésektől tartózkodik, fatermését nem értékesíti, ámbár annak értékesítése, tekintettel a fanemre és az értékesebb választékokra, ha nem is a helyi fogyasztás, de távolabbi vidékekre való szállítás útján lehetséges volna. Ilyen és hasonló esetekben a fatermés természetesen úgy veendő fel, mintha az tényleg értékesítettnek.

Tekintettel a fatermés értékesítési mértékének fontosságára, szükséges, hogy az erdőbecslő már a mintatereknek községenként való kijelölésénél és leírásánál, s az ezen alkalmalmmal saját tájékozása céljából eszközözlendő előleges osztályozásnál feljegyezze, a fakelendőség hiánya miatt esetleg szükségesnek látszó levonásokat a fatermésből; ezeket azonban a tényleges osztálybasorozásnál csak akkor alkalmazhatja, ha azokat az illető kataszt. igazgatóság előbb felülvizsgálta, helyesbítette és jóváhagyta.

Ennélfogva az erdőbecslő a XII. sz. minta szerint készítenő kimutatásba feljegyzi mindazon erdőrészleteket, a melyeknek fatermése nem egészben, hanem csak részben értékesíthető; leírván egyszersmind az értékesítési viszonyokat, feljegyzi azon utat és módot, a melyen a fatermés értékesíthető részének megállapításához jutott. — A kataszt. igazgatósághoz benyújtandó ezen kimutatást a kerületi erdőbecslési felügyelő szükség esetén a helyszínén megvizsgálja, és saját véleménye kíséretében a kataszt. igazgató elé terjeszti, a ki azt belátása szerint helyesbítve, az erdőbecslőnek a tényleges sorozás alkalmazásával való használat végett kiadja.

Miután a tényleges osztályozásnál első sorban minden erdőrészlet csak a fanemre, üzemmódra és a termőhelyi jóságra való tekintettel becsülendő meg; ha azon eset fordulna elő, hogy a termőhelyi jóságnak megfelelő fatermés, csak részben

lenne értékesíthető: akkor az illető minőségi osztály tiszta jövedelmi tételének azon tényezői, melyek a fatermés értékét tartalmazzák, megfelelőleg leszállítandók s ennél fogva az illető erdőrészlet, a tiszta jövedelmi fokozatnak aránylag alacsonyabb osztályába lesz sorozandó, mint a melybe tartoznék, ha a fatermés nem részben, hanem egészen értékesíthető lenne.

4. FEJEZET.

Az osztályozási kivonat elkészítése.

Az osztálybasorozás eredményének könnyebb áttekintése végett, a községenkinti osztálybasorozási kimutatásokból (XIII. minta) az erdőbecslő járásonkint, illetőleg osztályozási vidékenkint a XIV. minta szerint, osztályozási kivonatokat készít, melyeknek végösszegei a tiszta jövedelmi osztályok mindegyikébe eső összes terület nagyságát mutatandják. *)

B e f e j e z é s.

Az erdőbecslők a jelen utasítás szerint készített összes munkálataikat, beleértve a járásbizottság által már tárgyalta és ettől visszakapott járásleírást is, minden itt előirt kimutatók melléklésével, és egy tartalomjegyzék kíséretében, az illető járásbizottság elé terjesztik. (1875: VII. t.-cz. 39. §.)

Az egész munkálatnak egy másod példányát, további, nevezetesen a bizottsági és felszólamlási tárgyalásoknál való használat végett, az erdőbecslő magánál tartandja és szorgosan megőrzendi. — Budapest, 1876. májushó 17.

(Folyt. köv.)

*) Az ezen cikksorozattal kapcsolatban álló táblázati mintákat a jövő füzetben fogjuk közölni. Szerk.

A fagy visszahatása a növény szervezetre.

Hogy a növény életműködését folytassa, megkívánja a melegnek egy bizonyos hőfokmagasságát. Vannak határok, úgy föl mint lefelé, melyek között ezen életműködés elenyésző csekély lesz, vagy éppen megszűnik; a mint ezt elfagyott, vagy igen magas hőnek kitett növényeken észlelni alkalom nyílik.

Jelen esetben egyedül csak azon visszahatásról kívánok szólni, melyet a fagy fejt ki a növény szervezetre; így tehát a hőfok azon szélsőségét kellend felvennem, midőn a hőmérő a fagypontot elérte.

Nem vagyunk képesek általános szabályt állítani fel, a hőnek azon minimumára nézve, a melynél az életműködés különböző növényeknél megszűnik; mert a mint egyrészt látjuk, hogy azok némelyike még jóval a 0 fok felett már nem képes tenyészni, addig mások a hó alatt is zavartalanul folytatják életműködésüket, pedig kétséget nem szenved, hogy azok nedve is eléri a 0 fokot. Kivételes csak ez utóbbi eset, mert a legtöbb növény akkor képes tenyészni, ha a hő néhány fokkal a 0 felett áll. Egy és ugyanazon növénynél is az életműködésnek bizonyos irányban kifejtett tevékenysége a melegnek egy magasabb fokát veheti igénybe, mint egy más irányban kifejtetté; például nem valószínű, hogy az áthasonítás (assimilatio) több meleget vesz igénybe, mint a már áthasonított anyagnak növekvés céljából történendő felhasználása.

Mérsékelt égövünk növény-tenyésztése, életműködését 0 alatt beszüntetve, azt némi kedvező feltételek mellett, ismét képes felvenni, a nélkül, hogy legkisebb sérülést szenvedne. Górcső alatti megfigyelések oly jelenséget is tüntetnek elénk, midőn a hőnek a fagypontig és azon alul való leszállítása a növényélet működését beszünteti ugyan, de a növény kevés idő múlva felveszi tevékenységét, folytatja is, jöllehet rendkívüli lassu-

sággal, mindamellett, hogy a hőfok a fagypont alatt maradt. Oly növényeket is ismerünk, melyek a tél legnagyobb részén fagyott állapotban vannak, tavasszal pedig tenyésznek.

Kérdés tehát, mi okozza tulajdonképen késői fagyok alkalmával a növény-szervezetnek elhalását!

Azon feltevés, hogy a sejt nedve a fagy által kitágul és a sejtfalat megrepeszti, a mi csakugyan előlné a szervezetet, nem bir elegendő alappal. Már a mondottakkal is összeütközésbe jő. Mert ha a fagy a sejtfalat megrepeszti, nem állhat be többé oly kedvező körülmény, mely megengedné, hogy az elfagyott növény zavartalan életműködését valaha visszanyerje és azt folytassa, elhalt maradna ez minden esetben és örök időkre. Pedig a tapasztalat azt igazolja, hogy elfagyott növény-szervek csakugyan képesek ujolag életet fölvenni, s így eziránt nem lehet kétség. Különben is a sejtfal annyira duzzadékony, hogy oly mérvű kitágulást, melyet a fagy szül, könnyedén elvisel.

Igy tehát el kell állanunk azon feltevéstől, s hogy a fagy megrepesztve a sejtfalat, előli a növény-szervezetet és keresnünk kell oly magyarázatot, mely az általánosan elfogadott elvekkel nem jön összeütközésbe. Találjuk pedig ezt a következőkben :

A növénysejteket nyulékony különböző anyagok vegyülékéből egyesített folyadék tölti be, a protoplasma, a melyben fehérnye és keményítő alkrészek sohasem hiányzanak. A protoplasma a sejtmagvakkal egyetemben nem tölti be a sejtfalat teljesen, köztes részeit viznemű sejtnedvvel borított vizterek (Vacuole) foglalják el.

A protoplasmát különböző hő mellett görcsö alatt figyelemmel kísérve látjuk, hogy mozgási tevékenysége bizonyos határig emelt magasabb hőfoknál a legélénkebb fog lenni, a hőt leszállitva, mindinkább lassubb, a mig végtére egészen tétlen marad. Ha a hűtés a fagypontot elérte, vagy ahoz

már igen közel áll, akkor értük el rendszerint azon állapotot, midőn a protoplasma mozgási tevékenységét elvesziti, mely alkalommal a növényélet is megszűnt; miután a növény élete a protoplasma tevékenységétől úgy van föltételezve, mint az állati szervezet élete a vérkeringéstől. Ez azonban sok esetben csak látszat, a növényélet nem szűnt meg, hanem szünetel. A hőt lassu átmenetben emelve, a protoplasma némi idő mulva felveheti tevékenységét, mozgása mindinkább elevenebb lesz, a még ugyanazon szabályszerű állapotba jött, melyben eredetileg volt. A növénynek se külső, se belső szervezete meg nem változott.

Ime, a górcső alatti észlelet ugyanazon eredményt adja, melyet a tapasztalati megfigyelés is nyújtott.

Midőn a fagypontig hűtött protoplasmát nem lassu átmenetben, hanem hirtelen nagy hőváltozásnak vetjük alá, a górcső alatti észlelet előbbtől egészen különböző tüneményt tár elénk, a protoplasma anyaga vegyileg összebomlik és saját-szerű szemcsés szerkezetet nyer, nincsen többé feltámadás, a növény-szervezet megbomlott, az elfagyott növényrész elhalt. Hasoló jelenség áll be akkor, ha keményítőt megfagyasztva, rögtöni magasabb hőnek tesszük ki, ez is vegyileg felbomlik, ugyancsak ilynemű szemcsés szerkezetet nyer. A keményre főzött tojásnak fehérje hason-módon kezelve, ettől egészen különböző vegyállományu anyagot eredményez. Ennek folytán természetszerű a protoplasma összehasonlítása is, lévén neki a fehérnye és keményítő egy soha sem hiányzó alkatrésze.

A protoplasma vegyi felbontása alkalmával meggyengül a sejtfal is, nem képes a viznemű nedveket ezentul magában tartani, ezek a sejtfalon át mintegy szűrőn át kiszivárognak, s nagyrészt az elfagyott növények külső szervein mint izzadság ülednek le; ha a növények nagyobb vizterekkel bírnak, csepalakban észlelhetők.

Megnyugtató biztonsággal lehet ugyan állítani, hogy a fagy nem repeszti meg a sejteket, és hogy a növénysszervezet vegyi felbomlását, s ezzel egyetemben a növény kimúltát, rendszerint az ezt követő rögtöni hőváltozás okozza.

Ha fagyott állapotban lévő ugyanazonos két növény közül az egyik, mielőtt a napsugarak kiengesztelnék, lehetőleg hideg vízzel kezeltetik, hogy az átmenet magasabb hőre, folytonos lassúsággal történjék meg, gyakran sikerülni fog azt megmen-teni, míg az eként nem kezelt elhal.

Ide magyarázandó azon észlelet is, hogy a dér, bizonyos viszonyok között éppen életmentője lehet a növénynek.

Selmecz, 1876. május 26-án.

Seide Gyula, erd. akad. tanársegéd.

Egyesületi közlemények.

(Az Országos Erdészeti-Egyesület 1876. évi augusztus-hó 2-án tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve.)

Jelen voltak : Elnök Tisza Lajos ő Nagyméltósága; W a g n e r Károly alelnök; Balás Vincze, Maltsek Gusztáv, Székely Mihály választmányi tagok és Bedő Albert egyleti titkár.

I. Elnök ő Nagyméltósága a folyó évi közgyűlés megtartása iránti határozathozatalra kérvén fel a választmányt, ez a temesvár-karansebesi m. kir. jószágigazgatóság meghívása alapján, és az egyleti tagok kívánata szerint ez évben Mehadán megtartatni szándékolt egyleti közgyűlésnek a nevezett helyre leendő összehívását, tekintettel az ottani vidékkel szomszédos határszélen fennforgó háborus viszonyokra, ez évről elhalasztandónak találja, s határozza, hogy a folyó évi rendes

közgyűlés a jelen év utolsó negyedében Budapestre hívsék össze.

II. Az ez évben Budapesten megtartandó közgyűlésen leendő tárgyalásra a választmány a következő szakkérdéseket tűzi ki :

Mi teendő az erdészeti szolgálathoz szükséges szakképzett műszaki segédszemélyzet nevelése érdekében?

Mennyiben lehet jogosult a fűrészüzletek megadóztatása?

III. Olvastatik a m. k. természettudományi társulat következő átirata :

249. sz. A m. kir. természettudományi társulat a jelen év elején nyílt pályázatot hirdetett, oly tudományos munkálatokra, melyek az ország gazdasági viszonyainak kutatásával, terményeinek megismertetésével, leírásával stb. foglalkoznak.

E pályázatra az ajánlatok és tervezetek határideje folyó évi május végén járt le. A benyújtott ajánlatok között voltak olyanok is, a melyek tisztán gazdasági érdekűek lévén, szorosan véve nem voltak a társulat működési körébe tartozóknak tekinthetők.

A f. évi június 13-ikán tartott választmányi ülés, mely a kiadandó megbízások felett határozott, ennél fogva a következőkben állapodott meg :

Minthogy a természettudományi társulat az általa kiadott megbízásokban legelső sorban oly munkákra fektet súlyt, a melyek a mellett, hogy a gazdasági érdekeket szolgálják, egyzersmind szorosabb összeköttetésben vannak a természettudományok egyik ágával, annál fogva elhatározza a választmány, hogy az I., V. és VII-ik számú, kétségtelenül fontos ajánlatokat a maga részéről ez alkalommal mellőzi ugyan, de — ha szerzőik beleegyezésüket kinyilatkoztatják — az I. és VII-ik számú ajánlatot a magyar gazdasági, az V-ik számot pedig

az erdészeti egyesülethez fogja áttenni, s az illető egyesületeknek, mint legilletékesebb forumoknak figyelmébe ajánlani.

Miután Fekete Lajos tanár ur, az V-ik számú ajánlat benyújtója, hozzá intézett kérdésünkre azóta kijelentette, hogy tervezetének a magyar Erdészeti-Egyesülethez leendő áttételébe beleegyezik, van szerencsénk a fentebb előadottak értelmében Fekete Lajos ur tervezetét idezárva, a mélyen tisztelt egyesülethez azon kérelemmel áttenni, hogy azt érdeme szerint méltatni és a tervezett mű elkészítését becses belátása szerint elősegíteni kegyeskednék.

Kelt az 1876. június 13-ikán tartott választmányi ülés határozatából. — Budapest, 1876. július 3-án.

Szily Kálmán, e. titkár.

Balogh K., alelnök.

A választmány Fekete Lajos akadémiai tanár urnak Erdély fatenyészeti viszonyai leírását tárgyazó munkatervezete felletti véleményadásra Wagner Károly alelnök, Maltsek Gusztáv és Sólcz Gyula választmányi tag urakat kéri fel.

IV. Ifj. gr. Nádasdy Ferencz ur következő levelet intézi az egyesülethez :

Tisztelt Erdészeti-Egyesület!

Lengyeltóti, 1876. július 16.

Mind az erdészet, mind a vadászat a Bakonyban a lehető legrosszabb lábon áll. Az erdészeti személyzet közt semmi egyetértés, annál kevésbé valami szabályzat az erdészeti és vadászati kölcsönös segédkezésről. Az okszerű vadásatról semmi fogalom, annál kevésbé csak egy is, ki gyakorolná. A mostani szokás és eljárás mellett a nagyvad állomány kénytelen elpusztulni, és ma holnap a híres bakonyi szarvas már csak az emlékekben fog élni.

Ennek ellenében egy „Erdészeti és vadászati véd-egylet” alakítását tervezem, melynek főczélja volna a bakonyi erdész- és vadász személyzetet egy kalap alá hozni, a kölcsönös segílyt, szomszédi szokásokat, jelzéseket meghatározni, egyenlő

eljárást megállapítani és végre a vadnak szakszerű kezelését és lelövését előmozdítani.

Mielőtt azonban ezen eszmét megpendíteném, felkérem az igen tisztelt Erdész-Egyletet, legyen szives érzében nekem segédkezet nyújtani és meghatározni :

1. Minek keresztülvitelére fektessenek fösúlyt?
2. Melyek legyenek a tervezett véd-egylet szabályai?
3. Miből álljon a kölcsönös segély, jelzés és egyéb megállapítandó szokások?
4. Mit és mennyit vél szükségesnek és keresztülvihetőnek a vadtenyészet, kezelése és elejtése szempontjából?

Midőn ezen fontos és nagyobb kiterjedésű ügyre a tisztelt Erdészeti-Egylet figyelmét felhívom és véleményét és javaslatát kérem, maradok kiváló tisztelettek kész szolgálók :

Ifj. gr. Nádasdy Ferencz.

Az igazgató választmány a maga részéről is elismeri az erdészeti és vadászati kezelés okszerű gyakorlásának a gróf ur levelében hangsúlyozott fontosságát és azon meggyőződésben van, hogy noha az egyesület a vadászati érdekek megóvása végett általános szempontból szükséges intézkedésekre vonatkozó véleményének a vadászati törvényjavaslat szerkesztése alkalmával kifejezést adott, s hogy az ezután életbeléptetett vadászati törvény már magában foglalja azon határozatokat, melyek megtartására a vadászat tulajdonosok kötelezhetők, továbbá, hogy az egyesület részéről legközelebből átdolgozott erdőtörvényjavaslatban is kellő gond fordított az erdők kezelésének biztosítására, és így az erdőhasználat helyes alkalmazásával kapcsolatban álló vadászati érdekek ezen részről is megfelelő védelemben részesülnek, mindazonáltal igen üdvös lehet az, ha az erdő és vadászatbirtokosok a fennálló törvény határozatainak keretén belül magántársulás útján a helyi viszonyok által igényelt oly további határozatokat állapítanak meg,

melyek úgy a nemes vad tenyésztését, mint a vadászat kezelését biztosabbá és célszerűbbé teendik. Ehez képest tehát határozza a választmány, hogy a gróf ur részére adandó részletesebb tájékozás végett a jelen jegyzőkönyv alapján és az egylet szakközlőnye útján hivassanak fel az összes egyleti tagok, miszerint nyilatkozzanak az iránt, hogy a vadászati érdekek minél biztosabb megóvása végett 1. egyes helyi viszonyok között mire fektetessék főszű? 2. minő szabályok lennének a szomszédos vadászbirtokosok részéről kölcsönös és magánérdekeik megóvása végett követendők, s miben álljon a vadászat kölcsönös segélyezése és jelzése? 3. minő eljárás követtessék a nemes vadtenyésztet kezelése és a vad elejtése szempontjából?

V. A titkár a választmány tudomására hozza, hogy a f. év szeptember 1—7. napjain Budapesten megtartandó nemzetközi statistikai congressus előkészítő bizottságától jött meghívás alapján az egyesületnek a congressuson leendő képvisletével elnök ő Nagyméltósága Wagner K. alelnök urat biztat meg, továbbá, hogy az erdészeti államvizsgák szabályozása ügyében a földmívelési ministerium kebelében megtartott tanácskozásoknál az egyesületet szintén ő Nagyméltósága rendelete alapján a titkár képviselte. Tudomásul vétetik.

VI. Fraknói Vilmos ur mint a nemzeti muzeum Széchenyi könyvtárának öre, az „Erdészeti Lapok“ több évi folyamaiból egyes példányokat megküldetni kér. A választmány a kívánt példányokat a szerint, a mint rendelkezésre állanak, megküldetni rendeli, azon értesítéssel, hogy jövőben, miután nagyszámu felesleges példányok nem nyomatnak, későn reclamált füzetek utánpótolhatók nem lesznek.

VII. A titkár jelenti, hogy Fogarasy Mihály erdélyi r. k. püspök ur ő nagyméltósága 200 frt szőlődezsma váltásági kötvényben befizetett, és a cs. kir. szabad. államvasut-társulat

uradalmi igazgatósága készpénzben befizetett 300 frt alapítvánnyal az egyesület alapító tagjai lettek, s kéri az időközben belépett évdijas tagokat is az egyesületbe felvenni.

A választmány hálás köszönettel fogadja az alapítványokat, s a jelentkezett évdijas tagokat is felveszi az egyesületbe; a készpénzben legutóbb befizetett 300 frt alapítvánnyal pedig, valamint azon alapítványokkal is, melyek ezután fizettetnek be, újabb határozat hozataláig magyar szőlő-dézsma-váltási kötvényeket rendel vásárolni, miután ezek 15 év alatt kisorsoltatván, a biztos kamatozás mellett még névleges értékökkel fognak az egyleti alaptőke javára befolyjni, s ezzel a tőzsdei árfolyam és névleges 100 frt érték közti különbség összege a behelyezett tőke további kamatnyereményeül szolgál.

VIII. A titkár jelenti, hogy az egyesület számára szükséges pénztár megszerzése ügyében *Luczenbacher* tagtárs segítségével eljár, s hogy találtak egy már használt olyan pénztárt, mely a múlt választmányi ülés e tárgyra vonatkozó határozatának megfelel, s hogy ezért a jelenlegi kis pénztár cserébe adása mellett a *Wiese-féle* szekrénygyár helyi ügyvivőisége még 130 frt ráfizetést kíván, s továbbá, hogy egy újabb rendszerű zárral bíró, 3. számú hasonló nagyságú új szekrényért ugyan a nevezett üzlet 160 frt ráfizetést kér.

A választmány az újabb rendszerű zárral bíró új szekrény megvásárlását tartja kívánatosnak, s e célra a 160 frt költséget megszavazza, utasítván a titkárt, hogy a kiválasztott új szekrényt az egyesület számára vásárolja meg.

IX. A jelen ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére *Wagner Károly* és *Székely Mihály* tagtársak kéretnek fel. — K. m. f.

Hitelesítik :

Wagner Károly,

Székely Mihály,

Tisza Lajos, elnök.

Bedő Albert, titkár.

Tudósítások a f. évi tavasszal történt erdei fagy- károkról.

(Folytatás és vége.)

VI.

D o r o s l ó r ó l.

A f. évi május-hó 20-án beállott fagy a zombori m. k. jószágigazgatóság területéhez tartozó bezdáni és apatini pagony tölgy állabaiban nevezetes kárt okozott. Ezen fagy főképp a fiatal értéket és a 20—40 éves rudas erdőket károsította meg, míg ellenkezőleg a vágható s egyáltalában a korosabb állabokban hatása nem vétetett észre.

A nevezett pagonyok közt nevezetesen a bezdáni pagony közorai erdőrészében ezen fagy egy 20—25 éves elegyes rudaserdőt a legerősebben fagyasztott le, továbbá nagymérvben egy éjszagnak fekvő 8—10 éves ertést és kevésbé egy a nyugoti oldalon fekvő 60 éves állabot; ellenben egy az ezen állab szomszédságában fekvő s 40 hold nagyságu 2 éves ertés, melyre nézve a szomszédállab nyugot felől véd-falként szolgált, de a mely terület semminemű védertvényssel nem birt, a fagy által érintetlenül hagyatott.

Az apatini pagonyban egy délnek fekvő s 90 hold nagyságu 2 éves ertés, mely különben gyomok, kórók s száraz fű által védve volt, a mellette fekvő 6—8 éves ertéssel együtt a fagy által egészen lepörzsöltetett, habár azt éjszakanugotról egy 25—30 éves jó zárlatban s teljes lombozatban lévő rudas erdő környezte, mely maga is szintén szenvedett. Általában véve, mind a bezdáni, mind pedig az apatini pagonyban feltűnt az, hogy az erőteljes és uralgó törzsek és azok koronáinak véghajtásai a fagy által kevésbé szenvedtek, mint az oldalágak és a félig elnyomott törzsek s ezek fiatal

hajtásai, s egyáltalában a fagy jobban hatott az erdőnyilások, tisztások és utak szegélyein, mint a zárlatban.

Makk- és gubacstermés szórványosan maradt.

Krivácsy, m. k. főerdész.

VII.

L i p p á r ó l.

Van szerencsém értesíteni, hogy a folyó évi május havi fagy az itteni kincstári erdőkben szintén okozott némi kárt, a mennyiben a mélyebb helyeken és mély völgyekben elterülő, valamint főképen az éjszak, de részben a dél-nyugot felé fekvő erdőrészekben úgy a bükk mint a csernél és tölgynél a virágzat majd nem teljesen elfagyva lehullott, és reményünk a jó makktermésre majdnem teljesen megfusult.

Makktermés a folyó évben egyedül a tóthváradai és berzovai pagonybeli erdőkben várható, a hol — kivéve a magasabb hegygerinczeket és a mély völgyeket — a cser, a kocsántalan és a keletitölgy (*Quercus aegylops*) állaboknál részben szórványos részben bő makktermés várható; a többi pagonyokban a tölgyeseknél csak egyes makk észlelhető; a bükkvirágzat pedig kivétel nélkül az egész kerületben elfagyott.

Ezenfelül kárt okozott az idei fagy a tölgy- és bükkfiatalosokban is, főképen pedig azokban, melyek a Maros balpartján éjszak felé fekszenek; azokban t. i. nem csak az idei lombozat, de nagyrészen az idei hajtások gyengébb részei is elfagytak. A fagy után beállott mérsékelt és esős időjárásnak köszönhető azonban, hogy ezen fiatalosok is már teljesen helyreállottak, új buja lombozatnak örvendenek, és az ez idei növekvésük, habár némileg gyengébb mint rendesen, mindamellett kielégítő leend.

A rudas és vágható állatok növekvése a fagy által semmiféle kárt nem szenvedett.

Ezek lennének tehát az ideai fagnak az itteni erdőkben észlelt hatásai. *Garlathy Kálmán, m. k. főerdész.*

VIII.

B á l i n c z r ó l.

Környékünkön a május havi fagnak hatása az erdőket illetőleg csekélynek mondható.

Nagy kiterjedésű kocsános tölgyeseink már ápril-hó elején teljesen kivoltak zöldülve, s így a fagy alkalmával a fiatal hajtások már annyira megerősödve, hogy nem szenvedtek. A síkságon csak a kőrisfa szenvedett, mely teljesen elfagyott. A juharfának igen keveset, a gyertyánnak és az alig fakadó szilfának pedig éppen nem ártott a hideg.

A magasabban fekvő helyeken a hidegnek hatása úgy is csekélyebb lévén, a kocsántalan tölgy- és cserfa csak alig észrevehetőleg szenvedett.

A tölgyvetényekben a fagy által okozott kár észrevehetetlen.

Hogy a fentebbiek daczára tölgymakk és gubacs mégis csak igen szórványosan mutatkozik, annak okai a nagymértékben elszaporodott hernyók, melyek több fajai közül a búcsus pohók volt legártalmasabb; azonban e veszedelmes apró ellen-ségekre a fagy és a nemsokára rá beállott esőzések halálos csapást mértek.

Györke István.

XI.

B u d a p e s t r ő l.

A tölgyek lefagytak; mind a mellett a kocsános és kocsántalan tölgnél, sőt még a molyhos tölgnél is (*Quercus*

pubescens) a makktermés kis része megmaradt, s itt-ott gubacs is található. A bükk, kőris és ákác teljesen lefagytak, a fojtós berekenye hajtásai szenvedtek, de gyümölcse megmaradt. A svábhegyen lehet még pár diót is látni. *B.*

X.

B u d a k e s z r ő l.

A tölgyesek és a bükk egészen lefagytak, makktermés csekély része a kocsános és kocsántalan tölgnél megmaradt; az első évökben lévő tölgyertések mind elfagytak. A községben lévő egyes diófákon néhol jó termés maradt, gubacs is lesz valami kevés. *Balás Vincze, főerdész.*

XI.

M á r a m a r o s b ó l.

A bükkösök annyira elfagytak, hogy az itteni erdők még június végén is teljesen veresek voltak; a fiatal fenyvesek első hajtásai szintén áldozatul estek, magtermés pedig éppen nem lesz. *K.*

XII.

U n g v á r r ó l.

1876. július 31.

Szellemi képviseltetésünk nem kellő produktivitásának, vagy jobban mondva, rengeteg közönyünknek egy jellemző nyilvánulása az is, hogy az ideai fagykárokról kimerítő adatokat közleni a szaktársak, és itt különösen kiemelem a kiválóan hivatottabb kincstári erdészeket, mint a kik tudvalevőleg az ország minden részében kellő számban vannak képviselve!

sem érdemesnek, sem pedig szakszempontból érdekesnek nem tartották! *)

Tekintve a késői fagyoknak újabb időben következett fel-lépését majdnem minden harmadévben, tekintve továbbá azt, hogy ezen tünetnek természetes folyományakép reánk erdészekre nézve, különösen két kérdés domborodik ki a mindennapi események keretéből, és pedig : „nem lenne-e okszerűbb az ültetvényezést a kora tavasz helyett valamivel későbbre halasztani? 1. nem lenne-e tanácsos azon fanemek tenyésztésére nagyobb gondot fordítani, a melyek a késői fagyok romboló hatásának kevésbé vannak kitéve? bátorkodom az érdeklődő és szakbuzgó közönséget azon rombolásokról értesíteni, a melyeket az idei májusi fagy Ungmegyében okozott.

Nálunk ugy a sikon, mint az elő és középhegységeken a fagy nem csak a zsenge ertvények oldal- és csúcshajításait forrázta le, de ugyanazt tette a 10—20 éves surjányokkal is, sőt 600 méteren felüli magasban a vágható állabokat is annyira leperzselte, hogy azok maig sem ujulva ki teljesen, a verhenyes fakó szint maig sem veszték el. Legkevésbé, sőt mondhatni alig észrevehetően az erdei fenyőertvények szenvedtek, bár a lúcz- és jegenyefenyő csemetéknek közvetlen szomszédságában vannak elültetve!

A makktermés a május első felében mutatkozott dús virágzat következtében igen szép reményekre jogosított, fájdalom azonban az Ungvár közelében lévő előhegységeken kívül, melyek a Beszkidek végnyulványait képezve, mintegy 200—300 méterre emelkednek a tenger színe fölé, alig van valami. Az említett csekély részleten azonban jó középtermésre lehet számítani ugy a bükk, mint a tölgygyel, ha csak az augusztusi rendkívüli aszály és az ezzel egybekötött hőség le nem fogja

*) Sajnos, hogy sok a hivatott, de valóban kevés a választott! Szerk.

fonnyasztani! A latorczamenti sikon fekvő tölgyesekben, ugyanálunk, mint a szomszédos megyékben — mint hallám — csak szórványosan til-túl mutatkozik némi csekély, alig említésre méltó makktermés.

Midőn az előadottak dióhéjba történt beszorításáért szíves elnézést kérnék a szakközönség és tek. szerkesztő urtól, egy-szersmind felkérem, hogy annak idején a fagykárok minőségét feltüntető tapasztalataim, illetőleg kutatásaim eredményeinek közlésére becses lapjában tért engedni szíveskedjék. *)

Ruttner Antal, m. kir. főerdőmester.

Óvszer a veszettség ellen.

Az alább következő és kiváló figyelmet, s minden esetre utánvizsgálatot is érdemlő közleményt a „Vadász- és Versenylap“-ból vesszük át, s részünkről csupán azzal egészítjük ki, hogy a *Xanthium spinosum* általánosan ismert és főleg utsaléi növény, melyet „szerbtövisnek“, a Székelyföldön pedig, hol tudtunk szerint 1849-ben, illetőleg a muszkák bejövetele után kezdtek észlelni, „muszka-tövisnek“ neveznek, s mely itt a főváros környékén is bő mértékben fordul elő, s mint a körében lévő más növényeket előlő gyom hazánkban is oly bőven el van terjedve (például a sok közül az arad- és radnai országot mentén egész határrészeket borított el), hogy kiirtása országosan és hatóságilag is több ízben elrendeltetett.

„A „Chasse Illustrée“ egy szert közöl a veszettség ellen, melyet egy orosz orvos talált föl, s melylyel most a szaklapok bőven foglalkoznak, annyival is inkább, mert eddig-elé biztos ellenszerét a tudósok hasztalan keresték. Az erre vonatkozó közlemény következőleg hangzik.

„Egy orosz orvos, dr. Grzymala egy szert talált föl a

*) Örömmel!

veszettség ellen. Ez egy növény, a melynek neve Grzymala orvos szerint: *Xanthium spinosum*, melynek leveleit használja. E növény csaknem minden országban tenyészik, különösen déli Franciaországban, a hol eddig semmi hasznát sem vették — bőségben terem.

Podoliában, mint szintén egész Dél-Oroszországban számos farkasnál gyakran észleltek veszettséget, melyek úgy a lakosságnál, mint ezek állatainál valódi veszettséget idéztek elő.

Grzymala orvos több mint száz esetet tud, hol föntemlített szer sikerrel alkalmaztatott s egyetlen oly esetet sem tud, a hol annak kellő eredménye ne lett volna.

Egyébiránt nem állítja, hogy a kérdéses növény a már elharapózott veszettséget meggyógyítja, hanem azt, hogy a mutatkozó kór kitörését megakadályozza, akép, miszerint a veszett állat által megmart egyén három héten át gyógyittasék, naponként háromszor 60 centigrammot adván be a xanthium levelének porából.

Az állatok kezelésénél is igen üdvösnek találtatott a xanthium, erősebb adagban alkalmazva. De álljanak itt a példák.

Számos eset fordult elő, midőn egy-egy embert veszett eb vagy veszett farkas mart meg, s ez gyógykezelés alá kerülván, a veszettség nem tört ki rajta. Egy kis scepticismussal el lehet mondani, mikép, ha minden veszett eb által megmart egyénen nem tör ki a betegség, ez már nagy nyereség.

De álljanak itt még jelentékenyebb esetek is.

Egy tehenet, egy sertést, egy ebet, egy macskát és egy szelidített darut megmart egy veszett eb. A tehen, sertés és eb a xanthiummal gyógyittatván, meggyógyult s nem tört ki rajtok a veszettség; ellenben a macska és a daru nem gyógyittatván, megvesztek.

Egy veszett farkas tizenkét embert mart meg. Hatan közülök különböző gyógyszerekkel orvosoltattak, s mindannyian

kitört a veszettség, míg a másik hat emberen, kik a xanthiummal gyógyítottak, a veszettség legkisebb jele sem mutatkozott soha.

Grzymala orvosnak hat ebét marta meg a veszett kutya. Háromnak xanthiumot adott be, 30 grammnyi adagot egyiknek-egyiknek naponként három hétig. A másik hármat nem vette gyógykezelése alá, s míg ezek megvesztek, amazok teljesen kigyógyultak s több évig éltek.

Vége még egy esetet említ Grzymala orvos. Mintegy harmincz darabból álló szarvasmarhát marta meg a veszett farkas. Már nyolcz marha veszett el e bajban, midőn a többi gyógykezelés alá vétetett. Az orvos a többi fennmaradt marhának fejenként 96 gramm xanthium-port adott be naponként négy héten át, s a huszonöt drb szarvasmarhából egyetlenegy sem veszett meg.

Ez mindenesetre nagy jelentőséggel bíró szer, ha veszszük, hogy — a mint Grzymala orvos állítja — tíz éven át, a gyógykezelések alkalmával, sohasem hagyta őt cserben.

Tudósítás az Orsz. Erdészeti-Egyesület t. tagjaihoz.

I.

Kapcsolatban az egyesület f. évi augusztus-hó 2-án tartott választmányi üléséről e lapok jelen füzetében közölt jegyzőkönyv IV. pontjával, van szerencsénk a t. tagtársakat tisztelettel felkérni, miszerint legkésőbb folyó évi szeptember-hó 30-ik napjáig, az alulírt titkári hivatalhoz beküldendő levelek által nyilatkozni sziveskednének az iránt, hogy a vadászati érdekek minél biztosabb megóvása végett:

1. egyes helyi viszonyok között mire fektetessék főszű?
2. minő szabályok lennének a szomszédos vadászbirtok-

kosok részéről kölcsönös és magánérdekeik megóvása végett követendők, s miben álljon a vadászat kölcsönös segélyezése és jelzése?

3. minő eljárás követtessék a nemes-vad tenyészetének kezelése és a vad elejtése szempontjából?

II.

A folyó év utolsó negyedében Budapesten megtartandó rendes közgyűlésnek egyik tárgyát az egyleti alapszabályok módosítása és a Deák Ferencz alapítvány szabályzatának megállapítása is képezvén, a t. tagtársak tisztelettel kértnek, miszerint az ezen szabályzatokra vonatkozó véleményeiket, valamint a később megállapítandó tárgysorozatba részükről felvételni kívánt kérdéseket is a titkári hivatallal lehető mielőbb közölni sziveskedjenek.

Az Orsz. Erdészeti-Egyesület titkári hivatala.

A m. kir. pénzügyminister f. évi 39.167. számú körrendelete a vadászati jegyek kiállítása ügyében.

(Intézve az összes törvényhatóságokhoz.)

Miután az 1875. évi 21. tv.-cz. 8., 11. és 12. §-ai alapján az egy évre kiadott vadászati jegyek ezen idő letelével a kiszabott bélyegilleték előleges lefizetése mellett megújíthatók, az ily megújítások alkalmából azonban a múlt év július 19-én 36.079. szám alatt kelt körrendeletem vonatkozó utasítása a felmerült panaszok szerint a törvény célzatától eltérő irányban lett némely törvényhatóság részéről a gyakorlatban alkalmazva. Minden lehető félreértés elhárítása és a szükséges egyöntetű eljárás biztosítása céljából szoros mihez-tartás végett ezennel kijelentem, hogy az idézett törvényszakaszoknak a törvény szelleméből kifolyólag egyedül azon

értelem tulajdonítható, hogy az egy évre megszabott illeték előleges lefizetése mellett rendszerint egy évre érvényes vadászati jegyek adassanak ki, ennél fogva mindazon felek számára, a kik a múlt 1875. év folyama alatt folyó évi augusztus-hó 1-jéig érvényes vadászati jegyet szereztek, és azokat az érvényesség lejártával megújítani kérik, az új vadászati jegyek a törvényszerű bélyegilleték előleges lefizetése, s a lejárt vadászati jegyek visszaadása mellett folyó évi aug. hó 1-től számítandó teljes egy évre, vagyis 1877. évi július-hó 31-éig terjedő érvényességgel állítandók ki, az ettől eltérőleg csak folyó évi december-hó végeig terjedő érvénnyel eddigelé már netalán kiállított vadászati jegyeken az érvényességi határidő a fentebbi magyarázat szerint hivatalosan kiigazítandó.

Ellenben az oly egyének számára, kik a folyó év bármely havában váltottak vagy váltanak először vadászati jegyet, a múlt évi 36.079. szám alatt kelt körrendelethez képest kiadandó vadászati jegyek csak folyó év december végéig terjedő érvényességgel bírhatnak, s az ily vadászati jegyek érvényének lejártával azok szintén egy további évre (1877. jan. 1-jétől 1877. december végeig) lesznek a törvényszerű bélyegilleték lefizetése mellett megújíthatók.

Együttal figyelmeztetem a törvényhatóságot arra is, hogy a hivatkozott törvény 13. és 14. §-ában foglalt határozmányok pontos foganatosítása céljából közbiztonsági közegeit a vadászok irányában gyakorlandó ellenőrzésre újból utasítsa.

Budapesten, 1876. évi augusztus-hó 14-én.

Az erdészeti államvizsgák ügyében a hivatalos lap következő értesítést tett közzé : Az erdészeti államvizsgák folyó évi október 30-án, s a következő napokon még az eddigi módok szerint, az alább megnevezett helyeken fognak meg-

tartatni. A felsőbb erdészeti államvizsga Budapesten az orsz. gazd. egyet. köztelkén, az alárendelt erdészeti személyzet vizsgája pedig Pozsonyban, Kaposvártt, Kassán, Temesvártt és Kolozsvártt. Felhivatnak tehát mindazok, kik az önálló felsőbb erdészeti szolgálatra képesítő felsőbb rendű erdészeti államvizsgát letenni szándékoznak, hogy az eredeti bizonyítványaikkal felszerelt folyamodványaikat, s az államvizsga letétele előtt megkivántató, s egy erdészeti kérdéstről szóló írásbeli értekezéseiket legfeljebb f. évi október 1-jéig a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministeriumhoz terjesszék fel, azok pedig, kik az alsóbb rendű erdészeti vizsgát letenni óhajtják, folyamodványaikkal egyenesen az ezen vizsgák székhelyein működő főispánokhoz forduljanak.

A f a p i a c z r ó l .

B u d a p e s t , a u g u s z t u s - h ó 20-án 1876.

A faüzlet állásában mult tudósításunk óta nevezetes fordulathoz eddig nem állott be; kínálat és kereslet, tekintve az árak fokozatát és a vásárolt tömegeket, még oly ponton állanak, mint voltak. Érezhetővé lett azonban a pénz emelkedő becsé, s a faüzletben, különösen ez évben lábrakapott hosszabb idejű hitelek hátránya, úgy hogy a készpénzre vagy rövid váltókra történő vásárlók az árakból jelentékeny leengedést kívánnak, mely körülmény a faárak jelen helyzetére, mind a mellett is, hogy a jó minőségű anyagok keresettségé még elég jó, bénítólag kezd hatni. Egyes piacok készlete, mint például Komáromé, Soborsiné, az ujabban leszállított anyagokkal szaporodott; a mi különösen Komáromban már az árak visszaesését is eredményezé. Az általános helyzet egyébiránt még mindig olyan, hogy ennek és az ország több részében nyert

jó közepes aratásunknak alapján september hóra élénk üzlet várható.

Bécs részére a szép minőségű bükkhasábfát keresik, s ezt főleg a kassa-oderbergi vasutra irányuló erdők mentén hajlandók vásárolni. A tűzifa ára és keresettsége egyébiránt egyre javul, s van oly vidékünk is már, mely a most rendelkezésre álló kész hasábfának kétszeres tömegét is eladhatná, ha készített volna.

A triesti piacon az üzlet néhány nap előtt élénkebbé lett, s különösen a deszkát és vékonyabb minőségű faanyagot kedvelték.

A vasuti talpfák készlete már megapadottnak tekinthető, s az ebbeli anyagok újabb keresettségre számíthatnak. Hogy minő változás állott be ez anyagnál, nem épen érdektelen tudni azt, hogy az alföldi vasut egy tetemesebb mennyiségű talpfa szállítmányra darabonként 1 frt 60 krral szerződött. Ily árakat nem várhatnak ugyan erdőbirtokosaink, de számíthatnak arra, hogy talpfára alkalmas tölgyerdejük fáját az eddigieknél már most is 10—15⁰/₀-al kedvezőbben értékesíthetik.

A gubacs és hamuzsir értéke emelkednek, s ez anyagok métermázsáját Budapesten, a gubacsnál 28—32 frttal, és a legjobb minőségű hamuzsirnál 30 frttal fizették. Ha a gubacs most megkezdődő gyűjtését tartós esős idő nem zavarja, akkor kitünő árura számíthatunk.

Egyes piaczokról a következő árakat jegyezhetjük fel :

Budapest. Egy méter cser hasábf	5.5—5.65 frt.
Egy méter bükk hasábf	4.5—5.5 „
100 drb 5 m. h., 25 cm. sz. és 3 cm. v.	
fenyődeszka	75—80 „
Egy köbméter gömbölyű tölgy épületfa	18—24 „
Egy méter mázsa kemény faszén	3.8—4.25 „

Komáromban. 100 db 5 m. hosszú, 29 cm.

széles luczfenyő deszka tutajjal együtt . . . 78—82 frt

100 db 5 m. hosszú, 29 cm. széles jege-

nye fenyő deszka tutajjal együtt . . . 66—72 „

Soborsinban. 100 db 4 m. h. közönséges

méretű deszka . . . 25—32 „

100 db 8 m. h., 5—8 cm. vastag fenyőrud

Egy köbméter legjobb minőségű fenyőszálfa . . 7.2 „

„ „ leggyengébb „ „ . . 3.3 „

Temesvárt. Egy méter cserhasábfa . . . 3.23 „

Egy méter gyetyán, bükk vagy kőris hasábfa . 2.94 „

„ méter tölgy hasábfa . . . 2.65 „

„ köbméter gömbölyű tölgy épületfa . . 7.9—9.5 „

„ „ fűrészelt tölgy épületfa . . 14.23—19 „

„ „ gömbölyű fenyő épületfa . . 12—15 „

„ „ fűrészelt „ „ . . 15—20 „

„ négyszögméter parquette . . . 1.5 „

1000 drb fenyő zsindely . . . 7—8 „

Szegeden. Egy köbm. I. oszt. luczfenyődeszka 12.4—17 „

Egy köbm. II. oszt. luczfenyődeszka . . . 11—13 „

Egy méter bükk vagy cserhasábfa . . . 4—4.15 „

Németországban több helyről az üzlet nyomott helyzetét jelzik, míg Franciaországban ellenkezőről tudósítanak, ez utóbbi pedig annyival kedvezőbb ránk nézve, mert mint korábban is volt alkalmunk kifejezni, Magyarországból is kezdettek Franciaországba fát szállítani, s mert a folyó év márczius havában Németországban volt viharok ott nagy terjedelmű fenyőállabokat döntvén le, ezeket minden áron ki kell használni, mi által ismét a külföldi bevitel megfelelő arányban csökken.

Ez alkalommal ismételve megemlékezünk a hazai fakereskedés helyzetére rendkívül lényeges befolyással bíró vasuti

szállítási díjakról, melyek mérséklését számos alkalommal szorgalmaztuk. Igaz ugyan, hogy az érdekelt közönség és a sajtó élénk panaszai valahára oda tereltek, egy pár vasuti igazgatóságot, hogy ezek a faszállítási díjakat egy és más irányban valami kevéssel leszállították, az egész azonban még csupán oly jelentőségűnek tekinthető, hogy egyáltalán alig lehet más örvendetest benne látni, mint azon elvi engedményt, melyet a vasutak általában az őstermelés productumaira nézve kénytelenek valának tenni; de a mely lényegére nézve sem a termelő, sem a kereskedő igényeit, sem a közgazdaság jogos követelményeit nem elégíti ki, fennállván még most is azon természetellenes törekvés érvényesítése, melyre már lapunk folyó évi február havi füzetében utaltunk, s mely fájdalom nem más mint az, hogy a vasutak kezelői, azoknak a forgalom közvetítését célzó hivatását arra aknázzák ki, hogy a vonalukra utalt termények jövedelmének jelentékenyebb részét szállítási díj czimén magukévá tegyék. Ezen viszony pedig a már létrejött és méltán rettegett vasuti-cartell után is megmaradandónak látszik, a mint ezt a m. kir. államvasutak által annak megkötése után kiadott dijszabályzat is igazolja. Szükséges tehát még most is a vasuti szállítási díjak ésszerű megállapítása iránti intézkedést kérni, s az illető vasuti igazgatóságokat figyelmeztetni, hogy az erdei anyagok, illetőleg a fa- és faszén szállítási díjait a cartell által nyert jogaik mellett is a termelés és kereskedelem jogos igényeinek számbevételével alapítsák meg; reméljük azonban azt is, hogy a közlekedési ministeriumban ez iránt folyamatban lévő tárgyalások az eddiginél kedvezőbb eredményre fognak vezetni.

Bedő Albert.

Különfélék.

Hiuz. Makonyi Sámuel szaktársunk arról értesít, hogy nemeskéri Kiss Miklós ezredes ur véghlesi uradalmának érdekében, névszerint az otsovai pagonyban, f. hó 9-én vaddisz-nókra rendezett vadászat alkalmával, egy szép 1.20 méter hosszú hím hiuz ejtetett el.

Udvari vadászat. F. hó 6-ki kelettel irják Ischlből : Tegnap este 10 órakor érkezett meg Rudolf trónörökös Lipót hg társaságában Langbachból, hol a két napig tartott vadászatokon mindketten részt vettek. A trónörökös ez alkalommal ejtette el a századik zergét, mi a vadászok részéről üdvkiáltásokkal fogadtatott. Az állat fejét Ischlbe szállíták s ki fogják tömni, hogy a császári vadaspavillonok egyikében kifüggeszthessék. Lipót hgnek is kedvezett a szerencse, a tudósítás szerint, öt darab vadat lőtt. (N. H.)

Bosnyák erdők. A jelenlegi háborus időben szláv-résről azon óhajtás is felmerült, hogy Bosnyákország Austria-Magyarországhoz csatoltassék, s ez alkalommal egy bécsi lap a bosnyák közgazdasági viszonyokat is ismerteti. E szerint mint a „Hon“-ban olvassuk, az ország területe 1260 négyszög mértföld mintegy másfél millió lakossal; az erdőkről következő áll: a Száva melléki völgyek kivételével a föld hegységekből áll, melyeket erdők borítanak. Ez erdők többnyire bükk és tölgyfából állanak, s még csak nem érintetlenek, helyes erdőgazdálkodás mellett nagy jövedelmet adhatnak, s nem hiányoznak a folyók és patakok a tutajozásra. Nevezetesen az ország északi részében lévő gesztenyeerdők is, melyekben óriási gulyák legelésznek. Erdészeti szempontból sincs szükségünk az új országra, mert nekünk is van még elég berendezni való erdők; a berendezésre pedig pénz kell, és gyakran még sok!

Az Orsz. Erd.-Egyesület pénztáránál teljesített fizetések.

(1876. július hóban.)

Kecskemét város tanácsa 1 frt 35 kr, Felsőbánya város tanácsa 8 frt 50 kr, Esztergomi főkáptalani kormányzói hivatal 2 frt 50 kr, Bárány Dénes földbirtokos 4 frt, Palkovics Károly végzett erdőszhallgató 8 frt 12 kr, Sajó-ládi m. kir. közalap. kasznári hivatal 9 frt, Gróf Teleky Sámuel 8 frt, Gálfi Sándor jószágigazgató 8 frt, Kelemen Lajos m. k. ellenőr 8 frt, Römer Frigyes m. kir. pénztárnok 8 frt, Rochlitz Sándor erdőmester 8 frt, A cs. k. szab. osztrák államvasut-társulat uradalmi igazgatósága 300 frt, Mislyei m. k. közalapítványi számtartóság 9 frt, Gróf Pálffy Mór 1 frt 95 kr, Pilismaróth m. k. számtartóság 24 frt, Legányi Géza m. k. erdősz 5 frt, Belházy Jenő m. k. főerdész 16 frt, Havas János főerdész 6 frt, Id. gróf Teleky Domokos 8 frt, Báró Bánffy Zoltán 8 frt, Báró Kemény Kálmán 8 frt, Feigler József urad. ispán 3 frt, Pollák János jószágigazgató 3 frt, Eltzenbaum Róbert urad. főerdész 3 frt, F.-vissói m. k. erdőhivatal 4 frt 25 kr, Sándorffy Ignác 5 frt, Beszterczebányai m. k. pénztár 13 frt 35 kr, Zombori m. k. jószágigazgatóság 5 frt 95 kr, Sopron szab. kir. várostanácsa 7 frt 95 kr, Figura József urad. vadász 4 frt, Kobera Károly urad. pagony-erdész 8 frt, Závodnik István urad. pagony-erdész 8 frt.